

Kohtulahendite kogumik

KOHTUJURISTI ETTEPANEK
PAOLO MENGOZZI
esitatud 29. novembril 2011¹

Kohtuasi C-376/10 P

**Pye Phyo Tay Za
versus**

Euroopa Liidu Nõukogu

Apellatsioonkaebus — Birma/Myanmari suhtes kehtestatud piiravad meetmed — Apellandi kandmine nende isikute, rühmituste ja üksuste nimekirja, kelle suhtes kohaldatakse neid sätteid

Sisukord

I. Vaidluse taust ja vaidlustatud kohtuotsus	2
II. Menetlus Euroopa Kohtus ja poolte nõuded	5
III. Õiguslik analüüs	5
A. Esimene väide, et vaidlusaluse määruse õiguslike aluste tõlgendamisel on rikutud õigusnormi	5
1. Poolte argumendid	5
2. Analüüs	7
B. Kolmas väide, et on rikutud kaitseõigusi	10
1. Poolte argumendid	10
2. Analüüs	12
a) Esialgne küsimus, mis puudutab kaitseõiguste kohaldatavust	12
b) Õiguse põhjenduste eelnevale teatamisele ja õiguse eelnevale ärakuulamisele väidetav rikkumine (kolmanda väite esimene osa)	14
c) Õiguse tõhusale kohtulikule kaitsesele väidetav rikkumine (kolmanda väite teine osa)	16

¹ — Algkeel: prantsuse.

d) Teatavakstegemise küsimus (kolmanda väite kolmas osa)	17
C. Teine väide, et on rikutud vaidlusaluse määruse põhjendamise kohustust	18
1. Poolte argumendid	18
2. Analüüs	19
D. Neljas ja ühtlasi viimane väide, et on rikutud omandiõigust ja proportsionaalsuse põhimõtet	20
1. Poolte argumendid	20
2. Analüüs	21
IV. Hagi Üldkohtus	22
V. Kohtukulud	23
VI. Ettepanek	23

1. Käesolevas apellatsioonkaebuses, mille on esitanud Birma kodanik Pye Phyo Tay Za (edaspidi „Tay Za” või „apellant”), palub viimane tühistada kohtuotsuse Tay Za vs. nõukogu² (edaspidi „vaidlustatud kohtuotsus”), millega Euroopa Liidu Üldkohus jättis rahuldamata nõude tühistada nõukogu 25. veebruari 2008. aasta määrus (EÜ) nr 194/2008³, millega uuendatakse piiravaid meetmeid [Birma]/Myanmari suhtes ja muudetakse need rangemaks ning tunnistatakse kehtetuks määrus (EÜ) nr 817/2006 (edaspidi „vaidlusalune määrus”), osas, milles apellandi nimi sisaldub nende isikute nimekirjas, kellele määrust kohaldatakse.

2. Euroopa Kohtul palutakse võtta seisukoht, millistel tingimustel võib Euroopa Liidu Nõukogu poolt kolmanda riigi suhtes kehtestatud sanktsioonide kord puudutada füüsilisi isikuid ning milline on nende isikute ja valitseva režiimi vahelise seose nõutav intensiivsus. Selles apellatsioonkaebuses tõstatatakse seega teatav hulk olulisi küsimusi, mis puudutavad muu hulgas liidu õiguskorras ette nähtud tagatise seoses kaitseõigustega, millele isikud, keda rahaliste vahendite külmutamise meede puudutab, võivad sellises kontekstis tugineda.

I. Vaidluse taust ja vaidlustatud kohtuotsus

3. Õiguslikust raamistikust üksikasjaliku ülevaate saamiseks tuleb viidata vaidlustatud kohtuotsuse punktile 1 ja sellele järgnevatele punktidele.

4. Käesolev kohtuasi on alguse saanud alates 1996. aastast liidu poolt Birma suhtes võetud meetmetest.⁴ Liidu tegevus oli nimelt põhjendatud demokraatia arengu puudumise ja jätkuva inimõiguste rikkumisega selles kolmandas riigis. Piiravaid meetmeid, mille liit otsustas võtta, mitte üksnes säilitati korrapäraselt, vaid neid ka karmistati. Nõukogu otsustas nimelt, et külmutada tuleb

2 — 19. mai 2010. aasta otsus kohtuasjas T-181/08: Tay Za vs. nõukogu (EKL 2010, lk II-1965).

3 — ELT L 66, lk 1.

4 — Kõigepealt võttis liit 28. oktoobril 1996 vastu ühise seisukohaga 96/635/ÜVJP, mille nõukogu on EL lepingu artikli J.2 alusel määratlenud Birma/Myanmari kohta (EÜT L 287, lk 1). Välja arvatud juhul, kui viitamine õigusakti täpsele pealkirjale selle välistab, kasutan ma lihtsustamise eesmärgil allpool vaid nime „Birma”.

nende isikute rahalised vahendid ja majandusressursid (edaspidi „rahalised vahendid”), kes kujundavad või viivad ellu poliitikat, mis takistab demokraatialle siirdumist, või saavad kasu sellisest poliitikast.⁵ Nende isikute nimekiri, keda külmutamismeetmed puudutavad, sisaldas seega peamiselt sõjaväelaste nimesid.

5. Esialgne ühine seisukoht tunnistati kehtetuks nõukogu 28. aprilli 2003. aasta ühise seisukohaga 2003/297/ÜVJP Birma/Myanmari kohta,⁶ et asendada see ulatuslikuma sanktsioonide korruga. Ettenähtud sanktsioonid olid suunatud sõjaväelise režiimi teistegi liikmete, selle režiimi majanduslike huvide ning teiste isikute vastu, kes kujundavad, viivad ellu või saavad kasu poliitikast, mis takistab demokraatialle siirdumist. Karistused laienesid ka identifitseeritud isikute pereliikmetele,⁷ ilma et need liikmed oleksid nimeliselt loetletud ühisele seisukohale lisatud nimekirjas. Selle ühise seisukoha alusel tegi nõukogu 22. detsembri 2003. aasta otsuse 2003/907/ÜVJP, millega rakendatakse ühist seisukohta 2003/297⁸ ning mille lisas on esimest korda toodud apellandi eesnimi, perekonnanimi ja sünnikuupäev.

6. Selle otsuse tulemusel olid nõukogu 26. aprilli 2004. aasta ühises seisukohas 2004/423/ÜVJP, millega uuendati piiravaid meetmeid Birma/Myanmari vastu,⁹ loetletud mitte üksnes sõjaväelise režiimi liikmed ning isikud, keda nõukogu luges selle režiimiga seotuks, vaid see sisaldas ka kolme tulpa, mille pealkirjad olid vastavalt „Abikaasa”, „Lapsed” ning „Lapselapsed”. Lisa osas „Isikud, kes saavad kasu valitsuse majanduspoliitikast”, olid täpsemalt toodud apellandi isa nimi, isa abikaasa nimi ning nende kolme lapse nimed, kelle hulka kuulus ka apellant. Nõukogu 25. aprilli 2005. aasta ühises seisukohas 2005/340/ÜVJP, millega pikendati piiravaid meetmeid Birma/Myanmari vastu ning muudeti ühist seisukohta 2004/423,¹⁰ kinnitati apellandi ning tema isa ja viimase abikaasa nimekirja kandmist.¹¹

7. Kuna nõukogu tuvastas rahvusliku leppimise, inimõiguste austamise ja demokraatia arengu puudumise, uuendas või pikendas ta Birma suhtes eelkõige ühiste seisukohtadega 2007/248/ÜVJP¹², 2007/750/ÜVJP¹³ ja 2008/349/ÜVJP¹⁴ võetud piiravaid meetmeid korrapäraselt.

8. Nõukogu 27. aprilli 2006. aasta ühise seisukoha 2006/318/ÜVJP Birma/Myanmari vastu suunatud piiravate meetmete uuendamise kohta (ELT L 116, lk 77) artikli 5 lõikes 1, mida on muudetud ühise seisukohaga 2007/750, on sätestatud, et „[k]õik rahalised vahendid ja majandusressursid, mis kuuluvad Birma/Myanmari valitsuse üksikuile liikmeile ja II lisas loetletud nendega seotud füüsilistele või juriidilistele isikutele, üksustele või asutustele, või on nende valduses või kontrolli all, külmutatakse”.

9. Ühise seisukoha 2006/318 II lisas, mida on muudetud ühise seisukohaga 2008/349, on jaotises J „Valitsuse majanduspoliitikast kasu saavad ja muud režiimiga seotud isikud” toodud apellandi nimi (J1c), tema sünnikuupäev koos täpsustusega, et ta on Tay Za poeg, kes ise on kantud punkti J1a. Tuleb märkida, et nimekirja on kantud ka apellandi isa abikaasa (J1b), samuti apellandi vanaema (J1e). Identifitseerivas teabes on apellandi isa puhul nimelt täpsustatud, et ta on äriühingu Htoo Trading Co tegevdirektor.

5 — Nõukogu 26. aprilli 2000. aasta ühine seisukoht 2000/346/ÜVJP, millega pikendati ja muudeti ühist seisukohta 96/635 (EÜT L 122, lk 1).

6 — ELT L 106, lk 36.

7 — Vt ühise seisukoha 2003/297 põhjendus 3 ja artikkel 9.

8 — ELT L 340, lk 81.

9 — ELT L 125, lk 61.

10 — ELT L 108, lk 88.

11 — Ühisele seisukohale 2004/423 lisatud nimekirja kantud apellandi kahe venna nimesid ei olnud uuesti toodud ühises seisukohas 2005/340. Viimasesse oli siiski lisatud apellandi onu nimi (vt ühise seisukoha 2005/340 I lisa punkt J2a).

12 — Nõukogu 23. aprilli 2007. aasta ühine seisukoht Birma/Myanmari vastu suunatud piiravate meetmete uuendamise kohta (ELT L 107, lk 8). Apellandi isa venna naine on esimest korda kantud nende isikute nimekirja, kelle varad tuleb külmutada.

13 — Nõukogu 19. novembri 2007. aasta ühine seisukoht, millega muudetakse ühist seisukohta 2006/318/ÜVJP Birma/Myanmari vastu suunatud piiravate meetmete uuendamise kohta (ELT L 308, lk 1). Apellandi vanaisa ning apellandi isa äriühing on esimest korda kantud ühisele seisukohale 2007/750 lisatud nimekirja.

14 — Nõukogu 29. aprilli 2008. aasta ühine seisukoht, millega pikendatakse Birma/Myanmari vastu suunatud piiravaid meetmeid (ELT L 116, lk 57).

10. Kuna Euroopa Ühenduse pädevusse kuulus eespool nimetatud erinevate ühiste seisukohtade raames määratletud piiravate meetmete rakendamine eeskätt rahaliste vahendite külmutamise teel, võttis nõukogu nende ühiste seisukohtade elluviimiseks hulga akte. Nii võeti vastu vaidlusalune määrus, millega rakendati ühistes seisukohtades 2006/318 ja 2007/750 ette nähtud piiravad meetmed. Vaidlusalune määrus võeti vastu EÜ artiklite 60 ja 301 alusel. Määrus jõustus selle Euroopa Liidu Teatajas avaldamise päeval 10. märtsil 2008.

11. Vaidlusaluse määruse artikli 11 lõikes 1 on sätestatud, et „[k]õik VI lisa loetletud [Birma]/Myanmari valitsuse liikmetele ja nendega seotud füüsilistele või juriidilistele isikutele, üksustele või organisatsioonidele kuuluvad, nende omandis ja valduses ning nende kontrolli all olevad rahalised vahendid ja majandusressursid külmutatakse”.

12. Vaidlusaluse määruse artiklites 12 ja 13 on täpsustatud tingimused, mille esinemisel võib erandkorras ning ammendavalt loetletud juhtudel olla lubatud rahaliste vahendite või majandusressursside kättesaadavaks tegemine, vabastamine või kasutamine.

13. Vaidlusaluse määruse VI lisa kannab pealkirja „[Birma]/Myanmari valitsuse liikmete ning artiklis 11 osutatud nendega seotud isikute, üksuste ja organisatsioonide nimekirj”. Jaotises J on loetletud „valitsuse majanduspoliitikast kasu saavad isikud”.¹⁵ Punktis J1a on toodud apellandi isa nimi. Apellant ise on kantud punkti J1c; identifitseerivas teabes on täpsustatud, et ta on Tay Za (J1a) poeg; samuti on toodud ära tema sünnikuupäev ja sugu. Vaidlusaluse määruse VI lisa jaotises J sisalduvad samuti apellandi isa, isa abikaasa ning isapoolse vanaema nimed.¹⁶

14. Nõukogu avaldas 11. märtsil 2008 teatise isikutele ja üksustele, kes on kantud vaidlusaluse määruse artiklites 7, 11 ja 15 toodud nimekirjadesse.¹⁷

15. Nõukogu 28. aprilli 2009. aasta määrusega (EÜ) nr 353/2009¹⁸ muudeti vaidlusaluse määruse VI lisa; see muudatus ei puudutanud siiski apellandiga seotud andmeid, mis olid esitatud varasemaga identselt.

16. Üldkohtu kantseleisse 16. mail 2008 saabunud hagiavalduses palus Tay Za tühistada vaidlusaluse määruse ning palus oma kohandatud ja muudetud nõuetes,¹⁹ et Üldkohus tühistaks vaidlusaluse määruse teda puudutavas osas²⁰ ning mõistaks kohtukulud välja nõukogult.

17. Esiteks väitis apellant, et vaidlusalusel määruel puudus õiguslik alus; teine väide puudutas nõukogul lasuva põhjendamiskohustuse rikkumist; kolmandas väites leiti, et rikutud on apellandi põhiõigusi, käesoleval juhul õigust õiglasele kohtulikule arutamisele, õigust tõhusale kohtulikule kaitsele ning omandiõigust, samuti on rikutud proportsionaalsuse põhimõtet; neljandaks tugines apellant sellele, et rikutud on varade külmutamise karistusõiguslikust laadist tulenevaid õiguspõhimõtteid ning õiguskindluse põhimõtet.

18. Vaidlustatud kohtuotsuses lükkas Üldkohus kõik esitatud väited tagasi ning mõistis nõukogu kohtukulud välja apellandilt.

15 — Pärast komisjoni 29. aprilli 2008. aasta määruse (EÜ) nr 385/2008 (ELT L 116, lk 5) jõustumist, millega muudeti vaidlusalust määrust, kannab VI lisa jaotis J pealkirja „Valitsuse majanduspoliitikast kasu saavad ja muud režiimiga seotud isikud”.

16 — Vastavalt punktides J1b, J1d ja J1e.

17 — ELT C 65, lk 12.

18 — ELT L 108, lk 20.

19 — Vt vaidlustatud kohtuotsuse punkt 33.

20 — Kuna määrus nr 353/2009 kujutab endast vaid määruse nr 194/2008 rakendusmäärust (vt vaidlustatud kohtuotsuse punkt 38), mille lisa on alusmääruse põhiosa muutmata üksnes esitatud uuesti need andmed apellandi kohta, mis on juba toodud vaidlusaluses määruel, siis piirdun ma allpool vaidlusaluse määruse analüüsiga.

II. Menetlus Euroopa Kohtus ja poolte nõuded

19. Tay Za esitas 27. juulil 2010 apellatsioonkaebuse vaidlustatud kohtuotsuse peale. Apellant palub Euroopa Kohtul vaidlustatud kohtuotsus täielikult tühistada, tuvastada, et vaidlusalune määrus on teda puudutavas osas tühine, ning mõista nõukogult välja mõlema astme kohtukulud.

20. Komisjon palub oma vastuses apellatsioonkaebusele, et Euroopa Kohus jäta apellatsioonkaebuse rahuldamata ja mõistaks kohtukulud välja apellandilt.

21. Suurbritannia ja Põhja-Iiri Ühendkuningriik, kes astus esimeses kohtuastmes menetlusse nõukogu toetuseks, palub oma vastuses apellatsioonkaebusele Euroopa Kohtul jätta apellatsioonkaebus rahuldamata.

22. Euroopa Komisjon, kes astus esimeses kohtuastmes menetlusse nõukogu toetuseks, palub oma vastuses apellatsioonkaebusele Euroopa Kohtul otsustada, et apellandi esitatud õigusväited ei lükka ümber vaidlustatud kohtuotsust; sellest tulenevalt palub ta jätta apellatsioonkaebus rahuldamata ning mõista kohtukulud välja apellandilt.

23. Poolte kohtukõned kuulati ära 6. septembril 2011 Euroopa Kohtus toimunud kohtuistungil.

III. Õiguslik analüüs

24. Apellatsioonkaebuses esitab apellant neli väidet. Esimeses väites vaidleb apellant vastu Üldkohtu poolt EÜ artiklitele 60 ja 301 antud tõlgendusele ning järeldusele, mille kohus tegi sellest vaidlusaluse määruse õigusliku aluse piisavuse kohta. Teine väide puudutab põhjendamiskohustuse rikkumist. Kolmandas väites vaidleb apellant vastu Üldkohtu poolt kaitseõigustele antud tõlgendusele. Viimaks, neljandas väites vaidleb apellant vastu Üldkohtu hinnangule, mille kohaselt kujutab apellanti puudutat meede endast tema omandiõiguse proportsionaalset riivet.

25. Kuna ma kavatsen teha Euroopa Kohtule ettepaneku nõustuda esimese väitega, analüüsin ma kolme ülejäänut vaid teisejärguliselt. Loogilisuse huvides alustan ma teisejärgulist analüüsi kolmandast väitest.

A. Esimene väide, et vaidlusaluse määruse õiguslike aluste tõlgendamisel on rikutud õigusnormi

1. Poolte argumendid

26. Apellant väidab, et Üldkohus pani talle alusetult kohustuse lükata ümber eeldus, mille kohaselt saavad nende isikute pereliikmed, kes saavad kasu Birma valitsuse majanduspoliitikast, ka ise kasu nimetatud poliitikast, ning järelikult pööras ümber tõendamiskoormise. Ta väidab, et Üldkohtu poolt EÜ artiklitele 60 ja 301 antud tõlgendus on vastuolus Euroopa Kohtu poolt kohtuotsuses Kadi ja Al Barakaat International Foundation vs. nõukogu ja komisjon²¹ (edaspidi „kohtuotsus Kadi”) välja töötatud kriteeriumidega ning et apellandi ja Birma režiimi vaheline seos ei ole piisav selleks, et tema varade külmutamine oleks õiguslikult põhjendatud. Ta lisab, et isegi kui nõukogu nimetab isikute või üksuste kategooriad, peab ta kontrollima konkreetset iga olukorda, esitama tõendid ning tooma ära põhjused, miks kõnealune isik või üksus on nimekirja kantud. Piiravate meetmete rakendamise ja hindamise 2005. aasta suunistes²² soovitati nõukogul üle 18-aastase täiskasvanud lapse nimekirja

21 — 3. septembri 2008. aasta otsus liidetud kohtuasjades C-402/05 P ja C-415/05 P: Kadi ja Al Barakaat International Foundation vs. nõukogu ja komisjon (EKL 2008, lk I-6351).

22 — EL-i ühise välis- ja julgeolekupoliitika raames kasutatavate piiravate meetmete (sanksioonide) rakendamise ja hindamise suunistes (2. detsembri 2005. aasta dokument 15114/05). Apellant viitab täpsemalt nende suuniste punktile 19.

kandmisel lähtuda tema enda vastutusest poliitika eest, mille vastu liit kavatseb võidelda. Igal juhul väidab apellant, et nõukogu ei ole kunagi viidanud nendele põhjustele ega rajanud apellandi nimekirja kandmist eeldusele, mida viimasel oleks olnud võimalik ümber lükata. Edasi meenutab apellant juba vaidlustatud kohtuotsuses sisalduvaid faktilisi asjaolusid, iseäranis seda, et talle ei kuulunud osalust kahes tema isa äriühingus 2003. aastal, mil piiravad meetmed teda esimest korda puudutasid, ega 2008. aastal, mil võeti vastu vaidlusalune määrus. Viimaks, isegi kui EÜ artiklite 60 ja 301 kohaselt on ühendusel lubatud kehtestada embargo, mis puudutab kogu Birma rahvast, siis väidab apellant, et alates hetkest, mil ühenduse tegevus võtab suunatud sanktsioonide kuju, peab nõukogu tagama, et need ei puudutaks isikuid, kes ei ole viidatud režiimiga seotud.

27. Nõukogu leiab vastupidi, et vaidlustatud kohtuotsuses ei ole rikutud ühtegi õigusnormi. EÜ artiklid 60 ja 301 on vaidlusaluse määruse jaoks piisavad õiguslikud alused, kuna viimane on tõepoolest suunatud kolmanda riigi vastu. Üldkohus kohaldas nõuetekohaselt kohtuotsust Kadi, kui ta tõdes, et esineb eeldus, mille kohaselt saavad nende isikute perekonnaliikmed, kes saavad kasu Birma režiimi majanduspoliitikast, ise kasu sellest poliitikast ning kujutavad endast ohtu, et piiravatest meetmetest hoitakse kõrvale, mistõttu on põhjendatud nende kandmine nimekirja. Apellant kanti nende isikute nimekirja, kelle varad tuleb külmutada asjaolu tõttu, et nad kuuluvad nõukogu kindlaks määratud kategooriasse, mitte aga konkreetselt nende isiku tõttu. Lisaks väidab nõukogu, et apellant tugines ühise välis- ja julgeolekupoliitika (ÜVJP) raames kasutatavate piiravate meetmete rakendamise suuniste vananenud redaktsioonile. Apellant on tõepoolest seotud Birma režiimiga ning piiravate meetmete laiendamist pereliikmetele oli piisavalt selgitatud ühises seisukohas ning vaidlusaluses määruses. Apellant ei saa seega väita, et ta ei teadnud vaidlusaluse määruse vastuvõtmiseni viinud konteksti ning tema nimekirja kandmise põhjusi. Lisaks selgitab nõukogu, et selle laienduse eesmärk on suurendada survet valitsevale režiimile, ning märgib, et apellant loeti oma isa pojana isikuks, kes ise saab kasu valitsuse ebaseaduslikust tegevusest. Siiski oli tal alati võimalus nõukogule tõendada, et ta on suhted isaga katkestanud, selleks et tema nimi nimekirjast eemaldataks. Kuni käesoleva ajani ei ole apellant ühtegi vastavasisulist argumenti esitanud. Lõpuks kinnitab nõukogu, et peamiselt on nimekirja kantud isikute lähisugulased need, kes kujutavad endast kõige suuremat ohtu, et hoitakse kõrvale kõnealuste isikute suhtes võetud piiravatest meetmetest.

28. Komisjon leiab omalt poolt, et apellandi esitatud väites on faktilised ja õiguslikud asjaolud sobimatult segi aetud. Küsimus, kas piiravad meetmed võivad puudutada kolmanda riigi juhtkonnaga seotud isikuid, on õigusküsimus, mida on Euroopa Kohus kohtuotsuses Kadi juba analüüsinud. Seevastu küsimus, kas apellant ise on seotud Birma režiimiga ning kas seos viimasega on piisav, kuulub faktilise hinnangu hulka, mida Euroopa Kohus ei saa kahtluse alla seada, kuna apellant ei ole tõendanud sisulist ebatäpsust või tõendite moonutamist. Teise võimalusena väidab komisjon, et Üldkohus ei rikkunud ühtegi õigusnormi, kui ta lõi eelduse, et pereliikmed saavad kasu Birma juhtkonna tegevusest ning et nad tuleb piiravate meetmete tõhususe tagamiseks samuti nimekirja kanda. Lisaks põhineb apellandi võimetus eeldust ümber lükata samuti faktilisel hinnangul, mis jääb Euroopa Kohtu kontrolli alt välja, ning apellant püüab apellatsioonimenetluses kohaltult esitada uut faktilist asjaolu, mis põhineb kaalutlusel, et tema isa äriühingutel, mille aktsionär oli ta ise ajavahemikus 2005–2007, puudus Birmas majandustegevus.

29. Ühendkuningriik, kes piirdus menetluse astumisel käesoleva väitega, rõhutab, et apellant ei ole vastu vaielnud oma isa nimekirja kandmisele. Esitades sarnased argumendid kui on esitanud nõukogu ja komisjon, leiab Ühendkuningriik, et vaidlusaluse määruse õiguslik alus on sobiv ning Üldkohus kohaldas kohtuotsust Kadi õigesti. Selleks et tagada piiravate meetmete kasulik mõju, on pealegi täiesti õiguspärane asuda seisukohale, et pereliikmed saavad ise kasu Birma režiimi majanduspoliitikast. See puudutab üksnes lähisugulasi, mis tähendab, et nõukogu lähenemine on proportsionaalne.

30. Nõukogu, Ühendkuningriik ja komisjon paluvad seega esimese väite tagasi lükata.

2. Analüüs

31. Kõigepealt tuleb tõdeda, et teatav hulk argumente, mida arutati selle esimese väite raames, nagu tõendamiskoormise ümberpööramine või piisavate andmete puudumine selle kohta, miks apellant kanti nende isikute nimekirja, kelle varad tuleb külmutada, ei käsitlenud otseselt õigusliku aluse küsimust. Seetõttu kontrollitakse alljärgnevas analüüsis üksnes argumente, mis puudutavad seda, kas EÜ artiklid 60 ja 301 on vaidlusaluse määruse õigusliku alusena piisavad, ning mis vastavad liati pealkirjale, mille apellant ise andis oma esimesele väitele.

32. Tagasi tuleb lükata komisjoni argument, mille kohaselt tõstatab käesolev väide faktilise, mitte aga õigusliku küsimuse. Vastupidi – tõstatud on küsimus, kas Üldkohus kohaldas nõuetekohaselt tõlgendust, mille Euroopa Kohus on andnud EÜ artiklitele 60 ja 301. Teisisõnu on tegemist selle tuvastamisega, kas EÜ artiklite 60 ja 301 alusel vastu võetud määruses sätestatud piiravad meetmed võivad puudutada Birma režiimi majanduspoliitikast kasu saavate isikute pereliikmeid. Seega on tegemist ülimalt õigusliku küsimusega, mida Euroopa Kohus peab käesolevas apellatsioonimenetluses analüüsima.

33. Nagu pooled välja tõid, on Euroopa Kohus kohtuotsuses Kadi märkinud, et „arvestades EÜ artiklite 60 ja 301 sõnastust, eelkõige seal esinevaid fraase „asjassepuutuvate kolmandate riikide suhtes” ja „ühe või mitme kolmanda riigiga”, on neis sätetes silmas peetud meetmete võtmist kolmandate riikide vastu, nii et viimati nimetatud väljend võib sisaldada sellise riigi juhte ning isikuid ja üksusi, kes on nende juhtidega seotud või keda need juhid otseselt või kaudselt kontrollivad. [...] Kui nõustuda [...] EÜ artiklite 60 ja 301 tõlgendusega, mille kohaselt piisab sellest, kui käsitletavat piirangud on suunatud isikute või üksuste vastu, kes asuvad kolmandas riigis või on sellega muul viisil seotud, tähendaks see neile sätetele liiga laia ulatuse andmist ega võtaks kuidagi arvesse nõuet, mis tuleneb nende enda sõnastusest, mille kohaselt peavad nimetatud sätete alusel otsustatud meetmed olema võetud kolmandate riikide vastu.”²³

34. Nõukogu ja tema toetuseks menetluse astujate kaitsepositsioon seisneb selle kinnitamisega, et kuna vaidlusalune määrus on selgelt suunatud Birma režiimi vastu, on EÜ artiklid 60 ja 301 piisav õiguslik alus. Niisugune argument vastab kohtuotsuses Kadi esitatud kriteeriumidele üksnes osaliselt, sest kuigi on küll nõutud, et sel alusel võetud piiravad meetmed oleksid suunatud kolmanda riigi vastu, ei saa see vabastada nõukogu – kui ühenduse tegevus kolmanda riigi vastu võtab füüsiliste isikute vastu kohaldatavate piiravate meetmete kuju – kohustusest hõlmata üksnes isikuid, kes vastavad Euroopa Kohtu poolt mõistele „juhid” või viimastega „seotud isikud” antud määratlusele.

35. Kas rahuldavam on argument, et ühendusel on õigus üksnes EÜ artiklite 60 ja 301 alusel rakendada täielikku kaubandusembargot, mis mõjutaks kogu selle kolmanda riigi rahvastikku, mille vastu ühenduse tegevus on suunatud, ning et vaidlusalused piiravad meetmed võivad seda enam tugineda eespool nimetatud artiklitele? Ma ei ole sellel seisukohal. Üldiselt peetakse neid meetmeid „mõistlikeks sanktsioonideks”, kuna need on suunatud ning nende eesmärk on täpsemalt piirata rahvusvaheliste sanktsioonide soovimatut mõju isikutele, kes juba niigi kannatavad või kes ei vastuta asjassepuutuva kolmanda riigi olukorra eest. Järelikult, kui ühendus otsustab tegutseda suunatud piiravate meetmete abil, peavad institutsioonid kohtulikule kontrollile alludes tagama, et isikud, kelle vastu need meetmed on võetud, oleksid piisavalt seotud viidatud režiimiga, selleks et neid saaks kvalifitseerida „juhtideks” või juhtidega „seotud isikuteks”. Vastasel juhul antaks kõnealustele institutsioonidele piiramatud volitused ning nad võiksid sel viisil võtta piiravaid meetmeid mis tahes isiku või isikute kategooria suhtes ettekäändel, et nad võivad sama hästi kehtestada ka täieliku kaubandusembargo. Seega nõustun ma vaidlustatud kohtuotsuse punktis 70 toodud Üldkohtu seisukohaga vaid tingimusel, et see puudutab kitsalt Birma juhte ning nendega seotud isikuid. Mul on ka kahtlusi selles punktis sisalduva kinnituse osas, et Birma ettevõtete juhtide pereliikmed kuuluvad Birma režiimiga „seotud isikute” kategooriasse.

23 — Eespool viidatud kohtuotsus (punktid 166 ja 168).

36. Vaidlustatud kohtuotsuses leidis Üldkohus nimelt, et apellant on piisavalt – kuigi kaudselt – seotud Birma juhtidega, kuna ta on sellise Birma ärimehe poeg, kelle äritegevus selles riigis edeneb vaid seetõttu, et tal on võimul oleva režiimiga kokku lepitud soodustused.²⁴ Üldkohus rõhutas, et selle kaudse seose tõttu valitseva režiimiga on põhjendatud apellandi kandmine nende isikute nimekirja, kelle varad tuleb külmutada. Nii otsustas Üldkohus, et „on lubatav eeldada, et [Myanmari sõjaväelise režiimi tähtsate ettevõtete juhtide pereliikmed] saavad juhtide ametikohast kasu, nii et miski ei takista tegemast järelt, et nad saavad samuti valitsuse majanduspoliitikast kasu”²⁵. Selle eelduse saab Üldkohtu hinnangul siiski ümber lükata tingimusel, et huvitatud isik tõendab, et tema ja tema pereliikmest juhi vahel puudub tihe seos.²⁶

37. Üldkohtu hinnangu kohta tuleb esitada kolm gruppi märkusi.

38. Esiteks näib, et vaidlustatud kohtuotsuse punktis 67 toodud eelduse on Üldkohus loonud *ex nihilo*, kuna selline eeldus ei tulene ühisest seisukohast 2007/750 ega vaidlusalusest määrusest. Selles osas põrkub paralleel, mida nõukogu ja komisjon püüdsid kohtuistungil tõmmata olukorraga kohtuasjas *Melli Bank vs. nõukogu*,²⁷ vaieldamatute piiridega. Selles pooleliolevas kohtuasjas kontrollitakse nimelt sellise otsuse õiguspärasust, millega külmutati rahalised vahendid tütarettvõtjal, mis 100% ulatuses kuulub üksusele, mis ise on nimekirja kantud seetõttu, et ta toetab tuumarelvade leviku poliitikat Iraanis, kuigi tõendatud ei ole, et tütarettvõtja oleks sellist poliitikat toetanud. Teisisõnu kanti tütarettvõtja nimekirja vaid põhjusel, et ta kuulub 100% ulatuses oma emaettvõtjale ning et esineb märkimisväärne oht – mida tuleb tingimata eeldada –, et emaettvõtjal õnnestub oma tütarettvõtja abil kõrvale hoida teda puudutavatest piiravatest meetmetest. Siiski kinnitas nimetatud eeldust selle raames Üldkohtu läbi viidud kontroll, mille tulemusel tuvastati, et emaettvõtjal oli pädevus valida oma tütarettvõtja juhtkond, mis on pädevus, mis kuulub viimasele ilmses alluvussuhtes ning mis annab õiguspärase aluse kahelda nii tütarettvõtja võimes järgida täielikult sõltumatut majandus- ja kaubanduspoliitikat kui ka tema võimes seista vajaduse korral vastu survele, mida emaettvõtja võib talle avaldada, et kõrvale hoida emaettvõtjat puudutavatest piiravatest meetmetest. Esiteks ei rahuldunud Üldkohus selles otsuses aga eelduse loomisega, vaid läks kaugemale, kontrollides konkreetselt ohtude tegelikust. Teiseks näib, et käesolevas kohtuasjas kõnealune seos, mis ühendab apellanti oma isaga, on laadilt erinev pelgalt õiguslikust ja majanduslikust seosest, mis ühendab emaettvõtjat oma tütarettvõtjaga. Lisaks peaks füüsiliste isikute puhul kasutama eeldusi vaid iseäranis mõõdukalt.

39. Teiseks olen ma EÜ artiklite 60 ja 301 kasutamise osas füüsiliste isikute vastu juba kaitsnud ideed, et mõistet „kolmas riik” ei või mõista üksnes formaalsest küljest, vaid tuleb mõista ka sisulisest küljest, võttes arvesse asjaolu, et riiklikku poliitikat asendab ilmselgelt järjest enam selliste isikute või üksuste tegevus, toetus või kaasaaitamine, kes on kõnealusest kolmandast riigist enesest eraldiseisvad õigussubjektid, kuid kes on riigi ja tema poliitikaga piisavalt seotud selleks, et võtta nende suhtes piiravaid meetmeid, mis tegelikult puudutavad kolmandat riiki ennast.²⁸ Käesoleval juhul on nõukogu hinnangu kohaselt ilmne, et kahtluse alla ei saa seada seda, et apellandi isa on seotud Birma režiimiga, ilma et ta siiski kuuluks valitsusse endasse. Tema seisund Birma režiimiga „seotud isikuna” tuleneb tegelikest eelistest, mida saavad Birma majanduspoliitikast need kaks ettevõtjat, keda ta juhib, ning seda tähenduses, et teda selle režiimiga ühendav seos näib piisav. Mis puudutab endiselt apellandi isa, siis on see seos – olgugi piisav – samas eeskätt kaudne, kuna ta saab passiivselt kasu majanduspoliitikast, mille elluviimist ta ei otsusta. Seevastu põhineb apellandi nimekirja kandmine Üldkohtu läbi viidud analüüsi tulemusel vaid eeldusel, et selle isiku poeg, kes saab kasu Birma režiimi majanduspoliitikast, saab ka ise sellest poliitikast kasu.

24 – Vt vaidlustatud kohtuotsuse punktid 61–65.

25 – Vaidlustatud kohtuotsuse punkt 67.

26 – Vaidlustatud kohtuotsuse punkt 68.

27 – Vt eelkõige minu ettepaneku punktid 24 jj selles kohtuasjas (Euroopa Kohtus poolleli olev kohtuasi C-380/09 P).

28 – Vt minu ettepaneku punkt 67 kohtuasjas C-548/09 P: *Bank Melli Iran vs. nõukogu*, milles otsus tehti 16. novembril 2011.

40. Teisisõnu on käesolevas apellatsioonkaebuses välja toodud kolm kategooriat füüsilisi isikuid, kellele on suunatud piiravad meetmed ning kes võivad paremaks mõistmiseks olla esitatud kolme kontsentrilise ringina. Esimene ring koosneb juhtidest enestest, nimelt valitsuse liikmetest või teistest isikutest, kellel on tegelik otsustusõigus ning kellel on seega kõige kõrgem poliitiline vastutus olukorras, mille vastu liit soovib võidelda. Vaidlusaluse määruse VI lisa kohaselt on tegemist riigi rahu- ja arengunõukogu liikmete, piirkondlike ülemate, piirkondlike ülemate asetäitjate, ministrite, aseministrite, muude turismiga seotud ametiisikute, kõrgemate ohvitseride, vanglate ja politsei eest vastutavate ohvitseride ning kõrgemate Union Solidarity and Development Associationi ametnikega.²⁹ Teine ring koosneb esimesse ringi kuuluvate juhtidega otseselt või kaudselt seotud isikutest; tegemist võib olla nende juhtide pereliikmetega,³⁰ kuid ka majanduspoliitikast kasu saavate isikutega.³¹ Kolmandasse ringi kuuluvad seega selliste majanduspoliitikast kasu saavate isikute pereliikmed, kelle puhul ei lähtu nõukogu mingist otsesest ega kaudselt vastutusest otsuste tegemise protsessis ega ka teise ringi kuuluvate isikute kasusaamises. Metafoori edasi arendades näib see kolmas ring olevat otsuste tegemise keskmest liiga kaugel, selleks et seda võiksid puudutada üksnes EÜ artiklite 60 ja 301 alusel võetud piiravad meetmed.

41. Just seetõttu, et käesolevas asjas on tegemist füüsiliste isikutega ning pealegi ei näi õiglane tekitada üksikisikule raskeid tagajärgi seoses tema perekondliku kuuluvusega, mille vastu ei saa ta tegelikult lõpuks võidelda, peaks Euroopa Kohus, arvestades seda, mida teatud ajal soovitasid piiravate meetmete rakendamise ja hindamise suunised,³² otsustama, et piiravad meetmed ei tohiks nende isikute täiskasvanud laste vastu, kes saavad kasu kolmanda riigi režiimi majanduspoliitikast, mille vastu liit soovib võidelda, olla suunatud mitte nende pelga isa- või emapoolse põlvnemise tõttu, vaid lähtuvalt nende endi vastutusest kõnealuse poliitika või tegevuse eest. Apellandi ja kolmandas riigis kehtiva olukorra vaheline põhjuslik seos, millega põhjendada piiravate meetmete võtmist viimase vastu, on aga liiga nõrk, et tema varade külmutamisel võiks tugineda üksnes EÜ artiklitele 60 ja 301.

42. Selles veendumiseks piisab, kui meenutada ühise seisukoha 2007/750 ning seejärel vaidlusaluse määruse vastuvõtmise põhjusi. Ühises seisukohas 2007/750 on esile toodud „Birma ametivõimude poolt toime pandud julmad repressioonid rahumeelsete meeleavaldajate suhtes ning inimõiguste jätkuvad rasked rikkumised Birmas”³³ ning vajadus „avaldada kõnealusele režiimile suuremat survet, võttes meetmeid, mis on suunatud nende vastu, kes *vastutavad* vägivaldsete repressioonide ja poliitilise ummikseisu eest riigis”³⁴. Vaidlusaluses määruses on omakorda meenutatud, et liidu tegevus algas 1996. aastast ja selle põhjustas demokraatia arengu puudumine ja jätkuv inimõiguste rikkumine,³⁵ ning loetletud teatud hulk selliseid elemente, millega põhjendati piiravate meetmete uuendamist ja rangemaks muutmist Birma suhtes, nagu võimude suutmatus alustada demokraatliku liikumisega läbirääkimisi, suutmatus võimaldada sisulise ja avatud üleriigilise konvendi kogunemist, Daw Aung San Suu Kyi jätkuv kinnipidamine ning tegevuse puudumine sunniviisilise töö lõpetamiseks.³⁶ Nende asjaolude ja apellandi olukorra vaheline seos ei ole kaugeltki ilmselge.

29 — Vt vaidlusaluse määruse VI lisa punktid A–I.

30 — Vaidlusaluse määruse VI lisa punktides A–I on nimelt loetletud nii juhid ise (riigi rahu- ja arengunõukogu liikmed jne) kui ka nende pereliikmed.

31 — Vaidlusaluse määruse VI lisa punkt J.

32 — 2005. aasta suuniste punkt 19 on kahjuks kadunud nende suuniste uuest redaktsioonist (15. detsembri 2009 dokument 17464/09). Igal juhul ei ole nende suuniste kohaldamine ilmselgelt kohustuslik.

33 — Vt ühise seisukoha 2007/750 põhjendus 2.

34 — Vt ühise seisukoha 2007/750 põhjendus 3; kohtujuristi kursiiv.

35 — Vt vaidlusaluse määruse põhjendus 1.

36 — *Idem*.

43. Kolmandaks ja ühtlasi viimaseks sisaldab Üldkohtu arutluskäik teatavat semantilist kahetähenduslikkust. Kui vaidlustatud kohtuotsuse punktis 67 kinnitab Üldkohus, et „[m]is puudutab *juhtide* pereliikmeid, siis on lubatav eeldada, et nad saavad *juhtide* ametikohast kasu”³⁷, siis tuleb seda tegelikult mõista nii, et Üldkohus viitab siin ettevõttejuhitidele.³⁸ Ettevõttejuhid ei ole aga „juhid” kohtuotsuse Kadi tähenduses, vaid pigem, nagu ma eespool selgitasin, kolmanda riigi juhtidega – ja apellandi isa puhul kaudselt – „seotud isikud”. Täiesti õigusvastane on võrdsustada ettevõttejuhid – sõltumata nende ettevõtjate tähtsusest – riigi juhtidega, välja arvatud juhul, kui need ettevõttejuhid täidavad ametlikke ülesandeid riigiaparaadis.

44. Nendele esimest väidet puudutavale kolmele märkuste kogumile lisan ma kaalutluse piiravate meetmete tõhususe kohta. Nõukogu ja tema toetuseks menetlusse astujad leidsid, et vaidlustatud kohtuotsusega kehtestatud eeldus, mille kohaselt saavad nende isikute pereliikmed, kes saavad kasu Birma režiimi majanduspoliitikast, sellest poliitikast ise kasu, on põhjendatud vajadusega säilitada piiravate meetmete tõhusus ning seega liidu poolt Birma suhtes kohaldatava sanktsioonipoliitika tõhusus, et vältida igasugust meetmetest kõrvalehoidmise ohtu. Lisaks asjaolule, et niisugune argument tekitab kahtluse eelduse tegeliku aluse osas, usun ma, et piiravate meetmete tõhususe nimel ei tule kõike ohverdada. Sellega tahan ma öelda, et Euroopa Liidu lisaväärtus seisneb just selles, mis teda eristab autoritaarsetest režiimidest, mille vastu ta võitleb, nimelt õigusel rajaneva liidu elluviimises ja kaitses. Palju lihtsam ning kindlasti tõhusam oleks rakendada sanktsioonide kord kogu Birma suhtes tervikuna. Kuid määrates suunatud sanktsioonid, otsustas liit ilmselt vähem tõhusa, aga vaieldamatult õiglasema sanktsioonide korra kasuks. Loomulikult peab sanktsioonipoliitika loodetava mõju saavutamiseks olema võimalikult tõhus. Kuid loobuda tuleb absoluutsest tõhususest, kuna piiravate meetmete ekslik laad kinnitab just asjaolu, et Euroopa Liidu õiguskorras on üksikisikute õigused ülimalikud.

45. Eespool toodud kaalutlustest kogumis tuleneb, et kuna Üldkohus kinnitas, et lubatud on eeldada, et nende isikute pereliikmed, kes saavad kasu Birma režiimi majanduspoliitikast, saavad ise sellest poliitikast kasu, ning et seega kujutavad EÜ artiklid 60 ja 301 endast apellandi suhtes võetud piiravate meetmete jaoks piisavat õiguslikku alust, on Üldkohus tõlgendanud neid artikleid ülemäära laialt ning on rikkunud õigusnorme.

46. Järelikult tuleb esimese väitega nõustuda.

B. Kolmas väide, et on rikutud kaitseõigusi

1. Poolte argumendid

47. Eristada tuleb käesoleva väitega tõstatatud esialgset küsimust ning seejärel apellandi esitatud väite kolme osa.

48. Seoses esialgse küsimusega kaitseõiguste kohaldatavuse kohta meenutab apellant, et kaitseõiguste järgimine on õigusel rajaneva ühenduse põhiaspekt ning et ELTL artiklis 205 on nüüd sätestatud, et liidu rahvusvahelist tegevust viiakse ellu vastavalt õigusriigi põhimõtetele ning põhiõigusi järgides. Euroopa Kohtu praktika kohaselt kohaldatakse kaitseõigusi iga kord, kui institutsioon võtab huve otseselt kahjustava meetme. Kui otsus mõjutab märkimisväärselt otsuse adressaatide huve, peab neil olema võimalik tõhusalt oma seisukohti avaldada.³⁹ Liidu kohtud on tunnistanud, et õigust õiglasele kohtulikule arutamisele, mis hõlmab huvitatud isiku õigust olla teadlik teda süüstavatest asjaoludest ning õigust avaldada tõhusalt oma seisukohti, tuleb järgida huve kahjustavate majandussanktsioonide

37 — Kohtujuristi kursiiv.

38 — Keda nimetatakse eelmises punktis, nimelt punktis 66.

39 — Oma argumentide toetuseks viitab apellant 24. oktoobri 1996. aasta otsusele kohtuasjas C-32/95 P: komisjon vs. Lisrestal jt (EKL 1996, lk I-5373) ning 10. juuli 2001. aasta otsusele kohtuasjas C-315/99 P: Imeri Europa vs. kontrollikoda (EKL 2001, lk I-5281).

esinemisel. See on seda enam tõsi meetme puhul, millega uuendatakse asjaomase isiku varade külmutamine, mille korral tuleb teatada uutest süüstavatest asjaoludest ning anda võimalus ärakuulamiseks. Mis puudutab apellanti, siis teda ei teavitatud eelnevalt mitte ühestki tõendist ning enne vaidlusaluse määruse tegemist ei antud talle võimalust olla ära kuulatud. Need menetluslikud tagatised kuuluvad kohaldamisele ka kolmanda riigi vastu suunatud sanktsioonide korra esinemisel. Vaidlusalune määrus ei ole apellandi hinnangul üksnes õigustloov, sest see puudutab otseselt ja isiklikult apellanti, kes on nimeliselt esitatud nende isikute nimekirjas, kelle varad tuleb külmutada. Kohtuasjades *Melli Bank vs. nõukogu*⁴⁰ ning *Bank Melli Iran vs. nõukogu*⁴¹, milles küsimus puudutas kolmanda riigi suhtes kehtestatud sanktsioonide korra raames juriidilisi isikuid riivavaid piiravaid meetmeid, tunnistas Üldkohus, et hagejatel on tõepoolest õigus tugineda kaitseõigustele. Lisaks leiab apellant, et ta ei ole nimekirja kantud kui kategooria liige. Üldkohus tunnistas võimalust tõendada, et isik on eemaldunud oma sellest pereliikmest, kes on nimekirja kantud, kuid seda saab tõendada üksnes kaitseõiguste teostamise teel. Selles osas on apellandi arvates Üldkohtu lähenemine vastuoluline, seda enam, et nõukogu ise kinnitas Üldkohtus ja oma suunistes piiravate meetmete rakendamise ja hindamise kohta,⁴² et apellandi olukorras oleval isikul on kaitseõigused. Apellant väidab seetõttu, et Üldkohtul ei olnud võimalik järeldada, et kaitseõigused ei kuulu kohaldamisele.

49. Väite esimeses osas, mis puudutab õigust õiglasele kohtulikule arutamisele, vaidleb apellant vastu Üldkohtu järeldusele, mille kohaselt ei oleks tema eelnev ärakuulamine mõjutanud vaidlusaluse määruse õiguspärasust, kuna alles pärast selle määruse vastuvõtmist võis apellant – kui talle ei olnud esitatud mingit teavet tema nimekirja kandmise põhjuste kohta – esitada tõendid, mis kinnitavad, et ta ei olnud seotud oma isaga ega viimase ärihuvidega ning et seega ei saanud ta ise Birma valitsuse majanduspoliitikast kasu rohkem kui kes iganes.

50. Väite teises osas, mis puudutab õigust tõhusale kohtulikule kaitsele, vaidleb apellant vastu Üldkohtu järeldusele, mille kohaselt oli see kaitse tagatud, samas kui Üldkohus piirdus selle kontrollimisega, kas järgitud on menetlusnorme ja põhjendused on esitatud, kas asjaolud on sisuliselt õiged ning kas asjaolude hindamisel ei ole tehtud ilmset viga ega võimu kuritarvitatud. Vastupidi on piiravate meetmete õiguspärasuse kontrolli puhul tulenevalt Euroopa Kohtu praktikast nõutav täielik kontroll,⁴³ mis on seda liiki kontroll, mida Üldkohus kohaldas just otsuses *People's Mojahedin Organization of Iran vs. nõukogu*.⁴⁴ Oma repliigis lisab apellant, et sellist liiki kontrolli kohaldas Üldkohus samuti kohtuotsuses *Kadi*, mis tehti pärast seda, kui Euroopa Kohus saatis kohtuasja tagasi esimesse astmesse.⁴⁵ Arvestades piiravate meetmete märkimisväärset mõju, ei saa mittetäielikku kontrolli pidada lubatavaks.

51. Lõpuks vastuseks argumentidele, mille komisjon esitas oma vastuses apellatsioonkaebusele, väidab apellant repliigi staadiumis, et nõukogu oli kohustatud talle isiklikult teatavaks tegema erilised ja konkreetsed põhjused, mille tõttu oli tema rahaliste vahendite külmutamise meede põhjendatud.

52. Komisjon leiab omalt poolt, et apellandil ei õnnestunud tõendada, et Üldkohus rikkus oma arutluskäigus õigusnormi, mis võiks kaasa tuua vaidlustatud kohtuotsuse kehtetuse või õigusvastasuse. Kaitseõiguste kohaldatavuse osas nõustuvad nõukogu ja komisjon Üldkohtu analüüsiga, milles eristatakse kolmandat riiki puudutavat sanktsioonide korda korrast, mis hõlmab isikuid nende seotuse tõttu terroristliku tegevusega, ning mille käigus Üldkohus ka tõendas, et apellandil olid piisavad menetluslikud tagatised ning tal oli võimalik esitada nõukogule oma seisukoht enne vaidlusaluse

40 — 9. juuli 2009. aasta otsus liidetud kohtuasjades T-246/08 ja T-332/08 (EKL 2009, lk II-2629).

41 — 14. oktoobri 2009. aasta otsus kohtuasjas T-390/08 (EKL 2009, lk II-3967).

42 — Apellant mainib EL-i ühise välis- ja julgeolekupoliitika raames kasutatavate piiravate meetmete (sanktsioonide) rakendamise ja hindamise suuniste (2. detsembri 2005. aasta dokument 15114/05) punkte 9, 10 ja 17.

43 — Eespool viidatud kohtuotsus *Kadi* (punkt 326).

44 — 4. detsembri 2008. aasta otsus kohtuasjas T-284/08 (EKL 2008, lk II-3487, punkt 74).

45 — 30. septembri 2010. aasta otsus kohtuasjas T-85/09: *Kadi vs. komisjon* (EKL 2010, lk II-5177). Siin viitab apellant selle kohtuotsuse punktidele 123, 125 ja 126 ning punktidele 129–142.

määruse vastuvõtmist. Need kaks institutsiooni lükkavad tagasi väite eelneva ärakuulamise õiguse olemasolu kohta, millele apellant oleks võinud tugineda vaidlusaluste piiravate meetmete säilitamisel tema suhtes, ning nad väidavad, et kõnealustest meetmetest teatati nõuetekohaselt sellega, kui 11. märtsil 2008 avaldati Euroopa Liidu Teatajas teatis. Nõukogu lisab sellega seoses – korrates Üldkohtu seisukohta –, et isegi kui tuleks tunnistada, et apellandil oli õigus eelnevale ärakuulamisele, ei saa ära kuulamata jätmise mõjutada vaidlusaluse määruse õiguspärasust, kuna apellant ei esitanud ühtegi uut tõendit.

53. Seoses õigusega tõhusale kohtulikule kaitsele leiavad nõukogu ja komisjon, et oma praktikat Organisation des Modjahedines du peuple d'Iran vs. nõukogu⁴⁶ ning Melli Bank Iran vs. nõukogu⁴⁷ järgides kohaldas Üldkohus õigel tasemel kontrolli ning kohast uuesti läbivaatamise kriteeriumi, tunnistades samal ajal õigesti, et nõukogul on ulatuslik kaalutusõigus. Seega otsustas Üldkohus õigesti, et vaid juhul, kui nõukogu on teinud ilmse hindamisvea, võib see kaasa tuua akti tühistamise. Komisjon esitab oma vasturepliigis sarnase argumendi, jõudes järelduseni, et apellant püüdis repliigi staadiumis esitada uut väidet Üldkohtu läbiviidud kontrolli taseme kohta.

54. Nõukogu ja komisjon lükkavad tagasi ka väite, et esineb kohustus vaidlusalused meetmed isiklikult teatavaks teha, kuna apellant oli kantud nimekirja põhjusel, et ta kuulub valitsusliikmete või viimastega seotud isikute hulka.

2. Analüüs

a) Esialgne küsimus, mis puudutab kaitseõiguste kohaldatavust

55. Vaidlustatud kohtuotsuse punktides 120–123 ilmneb, et Üldkohus eristas väga selgelt kohtuasja, milles tehti kohtuotsus Organisation des Modjahedines du peuple d'Iran vs. nõukogu,⁴⁸ ning käesolevat kohtuasja, tõdedes, et kohtuotsusest Organisation des Modjahedines du peuple d'Iran vs. nõukogu tulenev praktika puudutab eranditult sanktsioonide kordasid, mis on kehtestatud isikute suhtes nende seotuse tõttu terroristliku tegevusega. Käesoleval juhul puudutavad piiravad meetmed kolmandat riiki ning on võetud määruse raames, mis on õiguse üldakt. Seega on vaidlusaluses määruses isikud identifitseeritud mitte nende tegevuse alusel, vaid lähtuvalt nende kuuluvusest üldisesse kategooriasse, milleks on käesoleval juhul Üldkohtu hinnangul „Myanmari tähtsate ettevõtetejuhtide pereliikmete”⁴⁹ kategooria. Seega ei ole võimalik väita, et menetlus algatati apellandi vastu eespool viidatud kohtupraktika tähenduses.⁵⁰ Järelikult ei kohaldata kaitseõigusi isikutele, kes on identifitseeritud selle määruse lisas, millega kehtestatakse kolmanda riigi suhtes sanktsioonide kord.⁵¹

56. Ma ei nõustu üldse sellise lähenemisega.

57. Esiteks ei ole ma veendunud selles, kuidas Üldkohus eristas õiguslikku kohtlemist sanktsioonide kordade puhul, mis puudutavad terroristliku tegevusega seotud isikuid, ning õiguslikku kohtlemist kolmandat riiki puudutavate sanktsioonide kordade puhul. Täiesti ilmne on nimelt see, et vaidlusalune määrus on suunatud Birma režiimi vastu. Siiski on puhtalt oletuslik tõdeda, et kuna see määrus puudutab kolmandat riiki, võib määrus olla vabastatud kõikidest nõuetest, mis on seotud üksikisikute õigustega, mida võidakse riivata. Selleks et jõuda kõnealuse riigini, peavad piiravad meetmed olema suunatud vahendajate vastu, kes seda riiki kehastavad või teenivad. Selles osas on nõukogul ulatuslik

46 — 12. detsembri 2006. aasta otsus kohtuasjas T-228/02: Organisation des Modjahedines du peuple d'Iran vs. nõukogu (EKL 2006, lk II-4665, punkt 159).

47 — 40. joonealuses märkuses viidatud kohtuotsus.

48 — 46. joonealuses märkuses viidatud kohtuotsus.

49 — Vaidlustatud kohtuotsuse punkt 122.

50 — Eespool viidatud kohtuotsus Organisation des Modjahedines du peuple d'Iran vs. nõukogu (punkt 91).

51 — Vt vaidlustatud kohtuotsuse punkt 123.

kaalutusõigus, et tuvastada isikud, üksused ja asutused, keda need meetmed peaksid puudutama, kusjuures selline pädevus on minu arvates tegelikult sarnane sellega, mis nõukogule on antud võitluses terrorismi vastu. Tunnistan, et ma ei oska öelda, millise õigusliku nüansiga saaks selgitada seda, et nende isikute õigused, keda kahtlustatakse terroristlikus tegevuses osalemises, on rohkem kaitstud kui isikutel, keda kahtlustatakse koostöö tegemises autoritaarse režiimiga, mille vastu liit soovib võidelda.

58. Hinnang „seosele”, mis on valitseva režiimiga – piiravate meetmete tegelik sihtmärk – igal isikul, kes on kantud nende isikute nimekirja, kelle varad tuleb külmutada, tuleb anda sõltumata küsimusest, kas need isikud võivad tugineda kaitseõigustele. Isegi kui Euroopa Kohus peaks otsustama, et EÜ artiklid 60 ja 301 on vaidlusaluse määruse jaoks piisav õiguslik alus, peaks kohus sellegipoolest asuma seisukohale, et apellandi seos Birma režiimiga ei ole piisav, et vabastada nõukogu tema kaitseõiguste järgimisest, nagu ma olen juba soovitanud teha muus kontekstis.⁵² Mida kaugemale sellel alal minna võimu ja otsuste tegemise keskmest, seda nõrgemaks jääb seos tegelikult sihtmärgiks oleva valitseva režiimiga ning seda enam tuleb järgida kaitseõigusi.

59. Teiseks: kuidas mõjutab akti laad seda vahejäreltust?

60. Küsimus sellise määruse laadist, mis rakendab kolmanda riigi vastaste sanktsioonide süsteemi ja määrab sel eesmärgil kindlaks piiravad meetmed lisas loetletud füüsiliste ja juriidiliste isikute suhtes, näib olevat lahendatud Euroopa Kohtu otsuses *Bank Melli Iran vs. nõukogu*,⁵³ milles Euroopa Kohus otsustas, et niisuguse määruse lisal on samasugune mõju nagu määruisel endal.⁵⁴ Seega võib Üldkohtu arutluskäik vaidlustatud kohtuotsuse punktis 123 ja järgmistes punktides tunduda juriidiliselt põhjendatud, kuna oma analüüsis lähtus Üldkohus vaidlusaluse akti eranditult õigustloovast laadist, et keelduda tunnustamast apellandi kaitseõigusi.

61. Selline hinnang jätab siiski tähelepanuta olulise osa Euroopa Kohtu praktikast piiravate meetmete valdkonnas. Isegi kui vaidlusalusele määrusele antakse üksainus õiguslik kvalifikatsioon, tuleneb mainitud kohtupraktikast, et see ei või takistada kaitseõiguste tunnustamist. Nii oli kohtuasja Kadi kese küsimus määruse õiguspärasusest, mis ei takistanud Euroopa Kohtul siiski otsustamast, et „arvestades konkreetseid tingimusi, milles apellantide nimed kanti [kõnealuse] määruse I lisas sisalduvasse nende isikute [...] loetelusse, kellele kohaldatakse piiranguid, tuleb otsustada, et nende kaitseõigust, eelkõige õigust olla ära kuulatud ning õigust tõhusale kohtulikule kontrollile ei ole ilmselgelt austatud”.⁵⁵ Selline tunnustamine on vajalik, et pakkuda eelkõige menetluslikke miinimumtagatise füüsilistele ja juriidilistele isikutele,⁵⁶ kes sisalduvad nendes nimekirjades kas nende tegevuse tõttu seoses terrorismiga või nende tegevuse tõttu seoses riikliku poliitikaga, mis on rahvusvahelisest seisukohast hukkamõistetav, ning tõhusa kohtuliku kaitse põhimõtte järgimise tagamiseks.⁵⁷

62. Vaidlustatud kohtuotsuse punktis 123 sisalduv kinnitus, mille kohaselt ei kohaldata kaitseõigusi apellandile, kujutab endast seega õigusnormi rikkumist. Siiski, kuna Üldkohus läks kaugemale analüüsis, mis puudutas ka küsimust, kas apellandi puhul tuleb tagada, et teda eelnevalt teavitatakse faktilistest ja õiguslikest asjaoludest ning ta kuulatakse eelnevalt ära, siis ei ole see kinnitus üksi õigusnormi rikkumine, mis võiks vaidlustatud kohtuotsuse muuta kehtetuks. Seega tuleb edasi analüüsida väite teisi osi.

52 — Vt minu ettepaneku punkt 67 kohtuasjas *Bank Melli Iran vs. nõukogu* (viidatud eespool 28. joonealuses märkuses).

53 — 16. novembri 2011. aasta otsus kohtuasjas C-548/09 P.

54 — Eespool viidatud kohtuotsus *Bank Melli Iran vs. nõukogu* (punktid 45, 46 ja 51).

55 — Eespool viidatud kohtuotsus Kadi (punkt 334).

56 — *Ibidem*, punkt 42.

57 — Eespool viidatud kohtuotsus *Bank Melli Iran vs. nõukogu* (punkt 47).

b) Õiguse põhjenduste eelnevale teatamisele ja õiguse eelnevale ärakuulamisele väidetav rikkumine (kolmanda väite esimene osa)

63. Mis puudutab põhjenduste eelnevat teatamist, siis leidis Üldkohus vaidlustatud kohtuotsuse punktides 124–126, et asjakohased faktilised ja õiguslikud asjaolud olid apellandile enne vaidlusaluse määruse vastuvõtmist teada ning ei olnud vaja neid asjaolusid enne selle määruse vastuvõtmist uuesti esitada. Nii toimides omistas Üldkohus suure tähtsuse sellele, et apellandi suhtes kohaldatakse piiravaid meetmeid alates 2003. aastast ning et vaidlusalune määrus põhineb eelkõige ühistel seisukohtadel, milles on esitatud „kõik faktilised ja õiguslikud asjaolud, mis õigustavad piiravate meetmete kehtestamist ja säilitamist”.⁵⁸

64. Ma märgin siiski, et kui ühistes seisukohtades ja neid rakendavas vaidlusaluses määruses on rõhutatud põhjusi, mille tõttu rakendatakse Birma suhtes sanktsioonipoliitikat, tuues tõesti piisavalt esile murettekitava siseriikliku poliitilise olukorra, on asjaolud teistsugused apellandi isikliku olukorra osas. Nii toimikust kui ka Üldkohtu otsusest nähtub nimelt, et apellandile ei teatatud kunagi konkreetseid põhjendusi, mis õigustavad tema nimekirja kandmist. Vaidlusaluse määruse tõlgendamisel vajaduse korral koostoimes ühiste seisukohtadega mõistab apellant üksnes, et ta on kolmandale riigile surve avaldamiseks isiklikult nimekirja kantud üksnes kui oma isa poeg. Alates 2003. aastast ei ole esitatud ühtegi tõendit selle kohta, et tema ise saab kasu Birma režiimi majanduspoliitikast. Alates 2003. aastast ei ole nõukogu ka maininud, et ta tugineb apellandi nimekirja kandmisel eeldusele, mille kohaselt Birma valitsuse majanduspoliitikast kasu saava isiku pereliikmeid käsitatakse sellest poliitikast ise kasu saavatena, kuni nad ei ole esitanud vastupidiseid tõendeid. Nagu Üldkohus märkis, selgitas nõukogu tõepoolest põhjusi, miks ta laiendas piiravaid meetmeid isikutele, kes saavad kasu Birma režiimi majanduspoliitikast.⁵⁹ Seevastu ei ole kunagi esitatud niisugust selgitust nende isikute pereliikmete osas.⁶⁰ Seega leidis Üldkohus vaidlustatud kohtuotsuse punktis 126 ekslikult, et „antud juhul asjassepuutuvad õiguslikud ja faktilised asjaolud olid [apellandile] teada enne seda, kui nõukogu võttis vastu [vaidlusaluse] määruse”.

65. Ma lõpetan oma analüüsi siinkohal meenutamisega, et õiguslik olukord, mis ümbritseb isiku nime esmakordset kandmist niisugusesse nimekirja nagu vaidlusaluse määruse VI lisas sisalduv, on üldjuhul kõnealuse isiku jaoks vähem soodne kui see, mis esineb juhul, kui tegemist on uuendamisega, selles mõttes, et piiravate meetmete tõhususe kaalutlused võivad teataval määral õigustada seda, et kaitseõigusi ei kohaldata – vähemalt kohtuvälises menetluses – täielikult.⁶¹ Ei saa välistada, et need kaalutlused on jätkuvalt asjakohased ka kõnealuste meetmete uuendamise korral. Siis on aga liidu kohtu ülesanne olenevalt olukorrast jälgida, et erilised asjaolud, mis võivad õigustada seda, et esmakordsel nimekirja kandmisel piiratakse nimekirja kantud isikute kaitseõigusi, esineksid ka uuendamisel. Kohtu ülesanne on ka kaaluda ühelt poolt liidu taotletavat eesmärki ja võimatust panna institutsioonidele liiga koormavaid menetluslikke kohustusi, mis ohustavad nende tegevuse halvata, ning teiselt poolt vajadust tagada puudutatud isikule piisav menetlusnormide kaitse. Tuleb tõdeda, et Üldkohus ei viinud niisugust kaalumist läbi, kuigi tal oli tegemist füüsilise isikuga, kes ei ole Birma juht ega Birma juhi pereliige, vaid kõigest ühe sellise isiku poeg, kes saab kasu nende juhtide rakendatavast majanduspoliitikast.

66. Mis puudutab õigust eelnevale ärakuulamisele, siis võib asuda sarnasele seisukohale nagu see, mis esitati seoses nõudega põhjendused eelnevalt teatada. Kuigi Euroopa Kohus leidis kohtuotsuses Kadi, et „[m]is puutub kaitseõigusse ja eelkõige õigusse olla ära kuulatud, kui on tegemist selliste piirangutega, nagu kehtestab vaidlusalune määrus, siis ühenduse ametiasutustelt ei ole nõutud, et nad teataksid

58 — Vaidlustatud kohtuotsuse punkt 124.

59 — Vaidlustatud kohtuotsuse punkt 125.

60 — Vt ühise seisukoha 2006/318 põhjendus 4. Vaidlusalune määrus ei sisalda muide ühtegi täpsustavat märget selle kohta, et pereliikmete rahalised vahendid tuleb samuti külmutada.

61 — Eespool viidatud kohtuotsus Kadi (punktid 339 ja 340).

nimetatud põhjendustest enne isiku või üksuse kandmist [...] loetelusse”⁶², ning et „[s]amadel, samuti vaidlusaluse määrusega edendatavat eesmärki ja sellega ette nähtud meetmete tõhusust puudutataval põhjustel ei olnud ühenduse ametiasutused samuti kohustatud apellante ära kuulama enne nende nimede esialgset kandmist [...] loetelusse”⁶³, on kohtu seisukoht selgelt piiratud esmakordse kande tegemise juhuga. Käesolevas asjas on aga kõne all uuendamine.

67. Vaidlustatud kohtuotsuse punktides 127–133 esitatud Üldkohtu analüüs põhineb üldisel lähenemisel. Üldkohus kontrollis nimelt, kas alates 2003. aastast – kuupäev, mil apellandi suhtes võeti esimest korda piiravad meetmed – oli apellandil võimalik tõhusalt väljendada oma seisukohti, ning järeldas, et liidu seadusandliku aparadi arenedes võis ta vastava taotluse esitamisel korduvalt väljendada oma seisukohta.⁶⁴

68. Niisugune lähenemine ei rahulda mind kahes suhtes. Esiteks pannakse sellega apellandile kohustus omal initsiatiivil teha oma seisukoht nõukogule teatavaks. Teiseks jäetakse sellega vastamata küsimusele, kas vaidlusaluse määruse enese vastuvõtmisel oleks tulnud ette näha eelnev ärakuulamine. Üldkohus vastab apellandi argumendile, mille kohaselt oleks nõukogu pidanud paluma apellandil esitada oma seisukoht enne vaidlusaluse määruse vastuvõtmist, leides, et apellant võis väljendada nõukogule oma seisukohta enne määruse vastuvõtmist seadusandliku aparadi arenedes, see tähendab ühiste seisukohtade erinevate ülekontrollimiste ja uuendamiste käigus.

69. Üldkohtu kaalutus põhineb väga hüpoteetilistel alustel. Kui ta kinnitab, et nõukogu oleks saanud ühise seisukoha 2006/318 läbivaatamisel võtta realselt arvesse hageja sõnaselgelt väljendatud seisukohta,⁶⁵ ei vasta ta küsimusele, kas oletades, et apellant ei kasutanud seda võimalust, on kõigele vaatamata selle tagajärg nõukogu vabastamine kohustusest korraldada eelnev ärakuulamine, kui ta võtab vastu määruse, millega rakendatakse ühenduse puhul kõnealust ühist seisukohta.

70. Viimaks leidis Üldkohus samuti, et isegi kui apellandi kasuks tuleks sisse viia õigus eelnevale ärakuulamisele, ei mõjutaks see tulenevalt väljakujunenud kohtupraktikast vaidlusaluse määruse õiguspärasust, kuna ärakuulamise korraldamine ei oleks saanud kaasa tuua teistsugust tulemust.⁶⁶ Sellisele järeldusele jõudmiseks tugineb Üldkohus nimelt asjaolule, et apellant ei vaielnud vastu Birma poliitilisele olukorrale, oma isa ametikohale ega oma perekondlikele sidemetele isaga. Ta ei ole ka tõendanud, et tema suhted isaga oleksid katkenud, tõendades, et „tema isa ametikoht [...] ei too talle mingit kasu”⁶⁷.

71. Kuna apellandile ei teatatud eelnevalt põhjusi, mille tõttu ta kanti isiklikult nimekirja, ei ole minu hinnangul võimalik talle ette heita, et ta ei esitanud vajalikke argumente pärast vaidlusaluse määruse vastuvõtmist, ning järeldada, et eelnevalt ära kuulamata jätmine ei mõjuta akti õiguspärasust. Lisaks osutub apellandi jaoks loomulikult võimatuks vaielda vastu perekondlikele sidemetele, mis teda tema isaga ühendavad, kuna välja arvatud harvad erandid, on põlvnemine kindel ja kestav seisund.

72. Tõele vastab see, et 11. märtsi 2008. aasta teatise avaldamise järel palus apellant omal algatusel nõukogu, et viimane esitaks talle põhjused, miks ta nimekirja kanti. Oma kirjas, milles apellant soovis endiselt teada põhjusi tema nimekirja kandmise kohta, tõi ta välja asjaolu, et ta oli kahe oma isale kuuluva äriühingu aktsiate omanik üksnes ajavahemikul 2005–2007 ning et seega ei olnud ta aktsiate omanik enam vaidlusaluse määruse vastuvõtmise aastal. Oma vastuses ei soovinud nõukogu arvesse võtta seda ilmselgelt uut asjaolu ning jättis apellandi kande alles. On selge, et see kuulub üksnes nõukogu hindamispädevusse. Üldkohus kasutab neid asjaolusid aga selleks, et järeldada, et see tõendab selgelt, et isegi kui oleks korraldatud eelnev ärakuulamine, ei oleks see muutnud nõukogu seisukohta. Siiski mõistan ma argumenti,

62 — *Ibidem*, punkt 338.

63 — *Ibidem*, punkt 341.

64 — Vt vaidlustatud kohtuotsuse punktid 129–131.

65 — *Ibidem*, punkt 131.

66 — *Ibidem*, punkt 132.

67 — *Idem*.

mille apellant esitas kohtuistungil ja milles ta kirjeldas oma olukorda kui sellise üksikisiku olukorda, kellel ei ole muud võimalust kui oletada põhjusi, mille tõttu ta nimekirja kanti, edastada need ise nõukogule, et lõpuks püüda viimast veenda, et tema nimi kustutataks nimekirjast. Teisisõnu ei saa apellandile ette heita, et ta ei tulnud isegi tagantjärele selle peale, et ümber lükata eeldus, mis oli tema nimekirja kandmise alus, kuigi sellest eeldusest teda tegelikult kunagi ei teavitatud. Neil asjaoludel ei ole Üldkohtul tehniliselt võimalik kinnitada, et apellandi eelnev võimalik ärakuulamata jätmine ei oleks mingil viisil mõjutanud vaidlusaluse määruse õiguspärasust, samas kui on selge, et kuna talle ei teatatud tema nimekirja kandmise tõelisi põhjusi, ei antud talle kunagi võimalust esitada oma seisukohti.⁶⁸

73. Kõigil eespool esitatud põhjustel on kolmanda väite esimene osa minu hinnangul põhjendatud.

c) Õiguse tõhusale kohtulikule kaitsesele väidetav rikkumine (kolmanda väite teine osa)

74. Apellant heidab Üldkohtule ette, et ta ei kohaldanud piiravate meetmete seaduslikkuse kontrollimisel sobivat kohtuliku kontrolli taset. Argument, millega komisjon vaidlustab selle osa vastuvõetavuse, tuleb tagasi lükata, kuna apellant mainis oma apellatsioonkaebuses tõepoolest kohtuliku kontrolli intensiivsuse küsimust, kui ta väitis, et on rikutud õigust tõhusale kohtulikule kaitsesele.

75. Sisulisest küljest tuleb märkida, et Üldkohus leidis vaidlustatud kohtuotsuse punktis 144, et tuleb tunnistada, et nõukogul on ulatuslik kaalutusõigus asjaolude osas, mida tuleb võtta arvesse EÜ artiklite 60 ja 301 alusel majandussanktsioonide määramisel, ning et seetõttu ei või kohus „nõukogu hinnangut tõenditele, faktidele ja asjaoludele, mis õigustavad selliste meetmete võtmist, asendada enda omaga [ja] Üldkohtu teostatav kontroll rahaliste vahendite külmutamise otsuste seaduslikkuse üle [peab] piirduma menetlusnormide järgimise ja põhjendamiskohustuse täitmise, faktiliste asjaolude sisulise õigsuse ning selle kontrollimisega, et asjaolude hindamisel ei oleks tehtud ilmselget kaalutlusviga ja et tegemist ei oleks võimu kuritarvitamisega”.

76. Ennekõike märgin ma, et selles küsimuses räägib Üldkohus tõepoolest rahaliste vahendite külmutamise „otsusest”, jättes seega tagaplaanile vaidlusaluse õigusakti üldkohaldatavuse, mida Üldkohus õigusliku aluse analüüsimisel nii väga rõhutas, ning ta ei kõhelnud oma seisukohta kinnitamast viitega Üldkohtu praktikale, mis on välja kujunenud terrorismivastase võitluse valdkonnas, samas kui vaidlustatud kohtuotsuse teistes punktides näib Üldkohus ometi tegevat selget vahet terrorismivastase võitluse raames võetud piiravate meetmete ja kolmanda riigi suhtes võetud piiravate meetmete vahel. Vaidlustatud kohtuotsuses esineb seega teatav hulk sisemisi vastuolusid, mis ilmnevad selle punktis 144.

77. Tulles tagasi kohtuliku kontrolli intensiivsuse küsimuse juurde, siis vastab tõele, et Üldkohtu praktika selles valdkonnas on kõikuv. Üldkohtu seisukoht vaidlustatud kohtuotsuses lähtub otseselt eespool viidatud kohtuotsuse Organisation des Modjahedines du peuple d'Iran vs. nõukogu punktist 159. Mõni punkt eespool selles kohtuotsuses tõi Üldkohus siiski esile täielikuma kontrolli põhimõtte.⁶⁹ Igal juhul kujundas Üldkohus väga selge kohtupraktika, mis räägib täieliku kontrolli kasuks, välja kohtuotsuses People's Mojahedin Organization of Iran vs. nõukogu,⁷⁰ kohtuotsustes Melli Bank vs. nõukogu ning Bank Melli Iran vs. nõukogu⁷¹ ja kõige värskemalt kohtuotsuses Kadi vs. komisjon, mis tehti kohtuasjas, mille Euroopa Kohus saatis Üldkohtule tagasi.⁷²

68 — Vt analoogia alusel eespool viidatud kohtuotsus Organisation des Modjahedines du peuple d'Iran vs. nõukogu (punkt 162).

69 — Vt kohtuotsuse punkt 154.

70 — Eespool viidatud kohtuotsus (punktid 74 ja 75).

71 — Vastavalt eespool viidatud 9. juuli 2009. aasta kohtuotsus Melli Bank vs. nõukogu (punktid 45 ja 46) ning 14. oktoobri 2009. aasta kohtuotsus Bank Melli Iran vs. nõukogu (punktid 36 ja 37).

72 — Eespool viidatud kohtuotsus (punktid 126, 132–135). Selles valdkonnas Üldkohtu praktika sünteesi kohta vt kõnealuse kohtuotsuse punkt 139 jj.

78. Ma olen seisukohal, et käesoleva kohtuasja seisukohalt on loomulikult kõige asjakohasemad kohtuotsused *Melli Bank vs. nõukogu* ning *Bank Melli Iran vs. nõukogu*, kuna nendes oli tegemist kolmanda riigi suhtes kehtestatud sanktsioonide korra raames rakendatud piiravate meetmetega. Nendes kahes kohtuotsuses leidis Üldkohus, et tuleb teha vahet ühelt poolt sätete, millega kehtestatakse piiravate meetmete korda määratlevad üldnormid, mille suhtes tuleb kohaldada piiratud kohtulikku kontrolli, et mitte tungida ulatuslikku kaalutuspädevusse, mis nõukogul on tavapärastel selles valdkonnas, ning teiselt poolt nimekirjade vahel, milles on loetletud isikud, keda piiravad meetmed konkreetselt puudutavad, ning mille üle tuleb teostada täielikku kohtulikku kontrolli.

79. See seisukoht on Euroopa Kohtu praktikaga täielikult kooskõlas. Euroopa Kohus ei ole veel kunagi teinud otsust selliste piiravate meetmete kohtuliku kontrolli intensiivsuse kohta, nagu on kõne all käesolevas apellatsioonimenetluses. Samas ma mainisin, et terrorismivastase võitluse valdkonnas tehtud kohtulahendeid võib *mutatis mutandis* samuti kohaldada kolmanda riigi suhtes kehtestatud sanktsioonide korra suhtes. Märkigem aga, et alates kohtuotsusest Kadi⁷³ on Euroopa Kohus tungivalt soovitanud piiravate meetmete täielikku kontrolli ning seda seisukohta korrati selgelt ka kohtuotsuses E ja F, milles Euroopa Kohus leidis, et „[n]imetatud loetellu kandmise ja sinna jätmise põhjendamatus takistab ka asjakohase kohtuliku kontrolli teostamist selle sisulise õiguspärasuse üle, mis seisneb eeskätt loetellu kandmise ja sinna jätmise põhjendamiseks esitatud asjaolude, tõendite ja teabe kontrollimises. [...] [S]ellise kontrolli teostamise võimalus [on] aga vältimatult vajalik selleks, et oleks võimalik tagada õiglane tasakaal rahvusvahelise terrorismi vastase võitluse nõuete ning põhivabaduste ja -õiguste vahel”.⁷⁴ Veel hiljuti paluti Euroopa Kohtul võtta selles suhtes lõplik seisukoht.⁷⁵

80. Kontrolli intensiivsuse kindlaksmääramisel on oluline mitte niivõrd piiravate meetmete võtmise kontekst, nagu terrorismivastane võitlus, kuivõrd kõnealuste meetmete märkimisväärne mõju loetletud isikute konkreetsele olukorrale, kuna viimaseid kahjustatakse vaieldamatult tõsiselt.

81. Ma teen seega Euroopa Kohtule ettepaneku lähtuda käesolevas apellatsioonimenetluses kohtuliku kontrolli intensiivsuse kindlaksmääramisel samast nõudlikkuse tasemest, mida liidu kohus peab kohaldama piiravate meetmete korral, mis puudutavad juhtkonda mittekuuluvaid füüsilisi isikuid kolmanda riigi suhtes kehtestatud sanktsioonide korra raames, tunnistades samas, et nõukogul on ulatuslik kaalutusõigus nende meetmete otstarbekuse ja rakendamismeetodite hindamisel.

82. Nii nähtub vaidlustatud kohtuotsuse punktides 144 ja 145 ilmselgelt, et Üldkohus ei kohaldanud sobivat kohtuliku kontrolli taset, piirdudes selle kontrollimisega, kas põhjendamiskohustust on järgitud, ilma et ta oleks kordagi kontrollinud, kas esineb tõendeid, mis toetavad nõukogu väiteid, mille kohaselt apellant saab Birma režiimi majanduspoliitikast tegelikult kasu.

83. Kuna seega on vaidlustatud kohtuotsuses veel kord rikutud õigusnorme, tuleb kolmanda väite teist osa pidada põhjendatuks.

d) Teatavakstegemise küsimus (kolmanda väite kolmas osa)

84. Mis puudutab küsimust, kas vaidlusaluse määruse oleks pidanud apellandile isiklikult teatavaks tegema, siis mul on selle küsimuse vastuvõetavuse suhtes tõsiseid kahtlusi. Mitte ükski Üldkohtus esitatud väide ei puudutanud nimelt seda, et nõukogu oli jätnud vaidlusaluse määruse isiklikult teatavaks tegemata. Järelikult ei andnud Üldkohus sellele väitele vaidlustatud kohtuotsuses mingit hinnangut just seetõttu, et seda väidet ei esitatud. Seega, isegi kui oletada, et apellant kavatses

73 — Eespool viidatud kohtuotsus (punkt 326).

74 — 29. juuni 2010. aasta otsus kohtuasjas C-550/09 (EKL 2010, lk I-6213, punkt 57).

75 — Vt pooleliolevas kohtuasjas C-27/09 P: Prantsusmaa vs. People’s Mojahedin Organization of Iran kohtujurist Sharpstoni ettepaneku punktid 254 ja 255.

apellatsioonimenetluse staadiumis seda küsimust käsitleda, ei ole tema argumendid igal juhul suunatud vaidlustatud kohtuotsuse vastu. Järelikult on ilmselgelt tegemist uue väitega, mille apellant esitas repliigi staadiumis vastuseks komisjoni poolt apellatsioonkaebusele antud vastusele, milles ta meenutab argumente, mis ta on esitanud muudes apellatsioonimenetlustes,⁷⁶ vaevumata siiski eelnevalt kontrollima, kas see on käesolevas kohtuasjas tarvilik, kuna apellant ei esitanud oma apellatsioonkaebuses ühtegi väidet ega argumenti teatavakstegemise kohustuse rikkumise kohta. Seetõttu ei tohiks menetlusosaliste vaheline vaidlus repliigi ja vasturepliigi korras ning hiljem kohtuistungil eksitada Euroopa Kohut nende teatavakstegemisega seotud argumentide vastuvõetavuse osas, mis kujutavad endast parimal juhul uut väidet nõukogu teavitamiskohustuse rikkumise kohta ja mis on seetõttu vastuvõetamatud, kuna Euroopa Kohtu pädevus on piiratud esimeses kohtuastmes arutatud väidetele antud õigusliku hinnangu kontrollimisega.⁷⁷

85. Eespool toodud kaalutlustel teen ma seega Euroopa Kohtule ettepaneku nõustuda kolmanda väite kahe esimese osaga.

C. Teine väide, et on rikutud vaidlusaluse määruse põhjendamise kohustust

1. Poolte argumendid

86. Apellant väidab, et kui nõukogu kannab füüsilise isiku nimeliselt nimekirja, on ta kohustatud esitama erilised ja konkreetset põhjused, mille tõttu kanne tehakse. Nende põhjuste esiletoomine on seda olulisem, et apellanti ei kuulatud eelnevalt ära. Nõukogu tunnistab ise, et tal on kohustus märkida iga konkreetse kande erilised ja konkreetset põhjused.⁷⁸ Seejärel meenutab apellant Üldkohtu praktikale⁷⁹ tuginedes, et nõukogu on kohustatud esitama põhjendused, mille tõttu ta asus seisukohale, et teatav isik või üksus kuulub rahaliste vahendite külmutamist kehtestavas määruuses nimetatud kategooriasse. Nõukogu oleks seega pidanud märkima täpsed põhjused, mis võimaldasid tal järeldada, et apellant sai valitsuse majanduspoliitikast kasu. Ei tema nimekirja kandmise põhjendust – näiteks väidetav tegevus või asjaolu, et ta on oma isa poeg – ega eeldust, mille kohaselt saavad pereliikmed kõnealusest poliitikast kasu, ei ole ära märgitud. Seega leidis Üldkohus ekslikult, et nõukogu täitis oma põhjendamiskohustuse.

87. Nõukogu omakorda on seisukohal, et apellandi nimekirja kandmise põhjused toodi selgelt esile ühises seisukohas 2003/297, mille alusel külmutati apellandi rahalised vahendid esimest korda, ning ühises seisukohas 2006/318 ning et ta ei olnud kohustatud märkima muid põhjendusi peale asjaolu, et apellant on oma isa poeg. Komisjon on arvamusel, et apellant piirdub juba Üldkohtus esitatud argumentide kordamisega ning Üldkohus vastas nendele täiesti õigesti, kohaldades õigusakti põhjenduste piisavuse hindamiseks Üldkohtu ja Euroopa Kohtu praktikas määratletud traditsioonilisi kriteeriume. Apellant ei saa väita, et talle ei olnud teada kontekst, milles vaidlusalune määrus vastu võeti, kuna tema enda suhtes rakendati neid meetmeid alates 2003. aastast. Talle ei ole ka teadmata, et tema nimekirja kandmist põhjendab oht, et tema isa suhtes võetud meetmetest hoitakse kõrvale. Kuna seitsaadik ei ole toimunud ühtegi märkimisväärset faktilist ega õiguslikku muutust, ei olnud nõukogu kohustatud apellandi nimekirja kandmise põhjuseid sõnaselgelt meenutama. Igal juhul on vaidlusaluse määruse VI lisas märgitud, et apellant on oma isa poeg ning ta võidi nimekirja kanda ainuüksi sel põhjusel. Nõukogu ja komisjon paluvad seega väite tagasi lükata.

76 — Tema enda sõnul: vt komisjoni vastus apellatsioonkaebusele, punkt 41.

77 — Vt rikkaliku kohtupraktika hulgas 1. veebruari 2007. aasta otsus kohtuasjas C-266/05 P: Sison vs. nõukogu (EKL 2007, lk I-1233, punkt 95 ja seal viidatud kohtupraktika) ning 21. septembri 2010. aasta otsus liidetud kohtuasjades C-514/07 P, C-528/07 P ning C-532/07 P: Rootsi jt vs. API ja komisjon (EKL 2010, lk I-8533, punkt 126 ja seal viidatud kohtupraktika).

78 — Siinkohal mainib apellant 3. aprilli 2007. aasta dokumenti 7697/07, millele nõukogu viitas oma vastuses hagile Üldkohtus.

79 — Eespool viidatud kohtuotsused Organisation des Modjahedines du peuple d'Iran vs. nõukogu ning Melli Bank vs. nõukogu.

2. Analüüs

88. Nagu Üldkohus õigesti märkis, on põhjendamiskohustuse eesmärk anda huvitatud isikule piisavalt teavet, et tal oleks võimalik kindlaks teha, kas teda puudutav akt on põhjendatud või on selles tehtud viga.⁸⁰ Akti vastu võtnud institutsiooni poolt põhjendamiskohustuse täitmise kontroll võimaldab seega kindlaks teha, kas huvitatud isikul oli võimalus oma õigusi kaitsta.⁸¹

89. Arutluskäik, mille Üldkohus selle kohta esitas, jaguneb selgelt kaheks etapiks. Kõigepealt kontrollis ta Birma suhtes rakendatavate sanktsioonide korra kehtestamise põhjenduste piisavust;⁸² seejärel kontrollis ta, kas apellandi suhtes võetud piiravad meetmed olid samuti piisavalt põhjendatud.⁸³ Mis puudutab sanktsioonide korra üldisi põhjendusi, siis kuna järeldus, millele Üldkohus jõudis, ei ole üldse vaieldav, ei tule ma selle teema juurde tagasi.

90. Olukord on teistsugune hinnangu osas, mille Üldkohus andis apellandi suhtes võetud piiravate meetmete põhjendustele. Nõukogu ülesanne oli esitada selgelt ja ühemõtteliselt põhjused, miks ta otsustas kanda apellandi nime lisasse, kus olid loetletud „valitsuse majanduspoliitikast kasu saavad isikud”, et apellant saaks tutvuda meetme põhjendustega ja kaitsta oma õigusi. Nõukogul piiravate meetmete võtmisel lasuva põhjendamiskohustuse määratlemisel tuleb arvestada ka tõhusa kohtuliku kaitse põhimõtet, mille tagamisele peavad akti põhjendused kaasa aitama. Järelikult oleks Üldkohus pidanud kindlaks tegema, kas apellandil tõepoolest võimaldati mõista seda, mida talle ette heideti, ja hinnata tema suhtes võetud piiravate meetmete põhjendatust.⁸⁴

91. Ainuüksi vaidlusaluse määruse VI lisa punkti J1c lugemisel saame lisaks apellandi nimele teada tema soo, sünnikuupäeva ja põlvnemine oma isast. Peale selle ei ole vaidlusaluses määruuses kusagil mainitud eeldust, et nende isikute pereliikmed, kes saavad kasu Birma valitsuse majanduspoliitikast, saavad ka ise nimetatud poliitikast kasu.

92. Mind ei veena Üldkohtu argument, et nõukogu täitis 2008. aastal vastu võetud vaidlusaluse määruse põhjendamise kohustuse, kuna ta märkis 2003. aastal ühises seisukohas, milles apellant oli esimest korda loetletud, põhjused, mille tõttu ta laiendas külmutamist pereliikmetele.⁸⁵ Esiteks ilmneb ühise seisukoha 2003/297 põhjendusest 3, millele Üldkohus rajas oma arutluskäigu, üksnes asjaolu, et piiravate meetmete kohaldamisala laiendatakse isikutele, kes saavad kasu Birma valitsuse poliitikast, ning nende perekonnale, ilma et pereliikmetele laiendamise põhjuseid oleks selgitatud. Teiseks ei ole võimalik väita, et ainuüksi sel alusel anti apellandile, kes toona oli 16-aastane, võimalus kaitsta oma õigusi ning et asjaolude selline seis kestis kuni vaidlusaluse määruse vastuvõtmiseni, samas kui apellant on kantud lisasse, mille pealkiri annab mõista, et tema nimekirja kandmise põhjus on just see, et ta saab Birma valitsuse majanduspoliitikast kasu.⁸⁶ Asjaolu, et Tay Za kõik pereliikmed ei ole kõnealusesse lisasse kantud, paneb mind uskuma, et apellandil oli ka siinkohal keeruline järeldada, et ainult tema perekondlik kuuluvus oli ja on jätkuvalt tema nimekirja kandmise aluseks. Algses ühises seisukohas sisalduvad avaldused, mida on korratud järgnevatel ühistes seisukohtades ja eelkõige selles, mida rakendatakse vaidlusaluse määrusega, piirduvad väitega, et kasu saavate isikute pereliikmete rahalised vahendid tuleb külmutada.⁸⁷ Sellist liiki pelk väide ei saa olla põhjendus, kuna nende isikute vara külmutamise aluski ei ole ikka veel kindlaks tehtud. Sellest annab tunnistust asjaolu, et Üldkohus pidi – nagu juba mainitud – looma *ex nihilo* eelduse, mis võimaldas tagantjärele selgitada põhjuseid, miks apellant nimekirja kanti.

80 — Vaidlustatud kohtuotsuse punkt 94 ja seal viidatud kohtupraktika.

81 — 17. märtsi 1983. aasta otsus kohtuasjas 294/81: Control Data Belgium vs. komisjon (EKL 1983, lk 911, punkt 14).

82 — Vaidlustatud kohtuotsuse punkt 99 jj.

83 — Vaidlustatud kohtuotsuse punkt 103 jj.

84 — Vt analoogia alusel viidatud kohtuotsus Bank Melli Iran vs. nõukogu (punkt 87).

85 — Vt vaidlustatud kohtuotsuse punkt 104.

86 — Määrus nr 353/2008, millega lisati viide režiimiga seotud muudele isikutele (vt käesoleva ettepaneku punkt 13), ei parandanud apellandi olukorda.

87 — Vt eelkõige ühise seisukoha 2006/318 põhjendus 4.

93. Isegi see eeldus ei ole siiski üheselt mõistetav. Ühelt poolt kinnitab Üldkohus, et rahaliste vahendite külmutamise laiendamine pereliikmetele on põhjendatud asjaoluga, et võib eeldada, et nad ise saavad Birma valitsuse majanduspoliitikast kasu. Üldkohus asus lisaks seisukohale, et nõukogu täpsustas piisavalt selle kasu laadi, mida „[apellant] või tema isa kõnealusest poliitikast sai”⁸⁸, leides, et isa sai kasu tegevdirektori ametikohast. Teiselt poolt leidis Üldkohus just põhjenduste piisavuse analüüsimisel, et apellant ei saa väita, et talle ei ole teada tema nimekirja kandmise põhjused, samas kui ta tõi oma kirjalikes dokumentides esile ohu, „et tema isa hoiab varade külmutamisest kõrvale, kandes rahalised vahendid üle teistele pereliikmetele”.⁸⁹

94. Seega ei kõrvaldanud äärmiselt dünaamiline tõlgendus, mille Üldkohus vaidlusalusele määrusele andis, kõiki kahtlusi apellandi nimekirja kandmise tegelike põhjuste osas, mistõttu ei ole võimalik vaidlustatud kohtuotsuse punktides 106 ja 107 sisalduva Üldkohtu arutluskäigu põhjal väita, et esitatud põhjendustest ilmnes selgelt ja üheselt nõukogu arutluskäik kande tegemisel.

95. Vaidlustatud kohtuotsuses põhjendamiskohustuse järgimata jätmist puudutava väite analüüsimisel esinev selline sisemine järjekindlusetus tekitab lõpuks vastupidise mõju kui see, mida Üldkohus soovis saavutada, kuna see annab tunnistust ebamugavast olukorrast, millesse nõukogu asetab liidu kohtu, kui viimane pidi asuma vaidlusalust määrust kohtulikult kontrollima. Neil asjaoludel võib ka ilmned, et kõnealusel kohtul ei olnud võimalik oma kontrolli nõuetekohaselt teostada, kuigi ka see on just põhjendamiskohustusega taotletav eesmärk.

96. Sellest tuleneb, et kui Üldkohus leidis vaidlustatud kohtuotsuse punktis 108, et nõukogu täitis oma kohustuse põhjendada apellandi suhtes võetud piiravaid meetmeid, rikkus ta õigusnormi. Seetõttu tuleb teise väitega nõustuda.

D. Neljas ja ühtlasi viimane väide, et on rikutud omandiõigust ja proportsionaalsuse põhimõtet

1. Poolte argumendid

97. Apellant esitab kaks argumentide blokki. Esiteks ei järgitud tema puhul omandiõigusega kaasnevaid menetluslikke tagatisi, kuna tal ei olnud oma seisukohtade esitamiseks sobivat võimalust. Ei nõukogu ega Üldkohus ei esitanud toimikusse materjale, mis õigustaksid vajadust säilitada tema suhtes nii ranged meetmed, kuigi kunagi ei ole tuvastatud, et apellant sai võimul oleva režiimi majanduspoliitikast suuremat kasu kui mis tahes teine Birma kodanik. Teiseks leiab ta, et teda puudutavad piiravad meetmed kujutavad endast tema omandiõiguse märkimisväärset piiramist, pidades silmas nende üldkohaldatavust ja kestust. Ta meenutab siinkohal, et tema suhtes kehtivad niisugused meetmed alates 2003. aastast ehk alates ajast, mil ta oli 16-aastane. Tema rahaliste vahendite külmutamine on lisaks täielik ning ajaliste ja koguseliste piirideta; need meetmed mõjutavad apellanti seega alaliselt. Niisiis on apellandi omandiõigust ebaseproportsionaalselt rikutud.

98. Nõukogu omakorda palub väite tagasi lükata ja nõustub täielikult Üldkohtu järeldusega, et apellandi omandiõiguse piiramine ei ole ebaseproportsionaalne ega sobimatu, meenutades vaidlusaluse määrusega taotletava eesmärgi olulisust ja apellandile jäetud võimalust tõendada, et ta on suhted isaga katkestanud, ning tagada sedasi tema omandiõiguse teostamise riive lõpp. Apellanti puudutavad meetmed on seega nõukogu sõnul ajaliselt piiratud. Lisaks leiab nõukogu ka, et apellandil oli sobiv võimalus esitada oma seisukohad, kuna nõukogu analüüsis tema taotlusel olukorda uuesti. Tema suhtes võetud piiravad meetmed on seega käsitatavad tema omandiõiguse põhjendatud ja proportsionaalsete piirangutena.

88 — Vaidlustatud kohtuotsuse punkt 107.

89 — Vaidlustatud kohtuotsuse punkt 106.

99. Komisjon toetab nõukogu seisukohta. Ta lisab siiski kaks elementi. Kõigepealt leiab ta, et argument, et apellant ei saanud ametivõimudele esitada oma seisukohti, on tulemusetu. Seejärel vaidleb komisjon vastu apellandi väitele, mille kohaselt teda puudutavad piiravad meetmed hõlmavad kogu tema vara, kuigi vaidlusaluse määruse artiklist 21 nähtub, et kõnealuseid meetmeid kohaldatakse üksnes liidu territooriumil ning väljaspool liidu territooriumi üksnes liidu kodanike, liidu liikmesriigi seaduste alusel asutatud juriidiliste isikute või füüsiliste või juriidiliste isikute sellise tegevuse suhtes, mis leiab aset liidus.

2. Analüüs

100. Vaidlustatud kohtuotsuse punktis 156 meenutatud Euroopa Kohtu väljakujunenud praktikast nähtub, et omandiõigus ei ole liidu õiguskorras käsitatav absoluutse õigusena, vaid tegemist on õigusega, millele võib kehtestada piiranguid. Omandiõiguse teostamist võib nimelt piirata, tingimusel et piirangud on kooskõlas ühenduse üldise huvi eesmärkidega ega kujuta endast taotletava eesmärgi saavutamise seisukohalt ebaproportsionaalset ja talumatut riivet, mis kahjustab nimetatud õiguse põhiolenumust.

101. Ma märgin kõigepealt, et apellant ei ole vastu väelnud asjaolule, et vaidlusaluse määrusega taotletakse üldise huvi eesmärki. Teised menetlusosalised ei ole ka vaidlustanud seda, et määratud meetmete toime piiratakse apellandi omandiõiguse teostamist määral, mida tuleb pidada märkimisväärseks.⁹⁰ Jääb veel kontrollida, kas kõnealune piirang kujutab endast ebaproportsionaalset ja talumatut riivet, mis kahjustab apellandi omandiõiguse põhiolenumust.

102. Selles suhtes meenutas Üldkohus õigesti kohtupraktika põhimõtet, mille kohaselt „sanktsioone kehtestavate õigusnormidega taotletavate eesmärkide olulisus võib õigustada isegi märkimisväärseid negatiivseid tagajärgi teatavatele asjassepuutuvatele isikutele, sealhulgas isikutele, kes mingil viisil ei vastuta meetmete kehtestamiseni viinud olukorra eest, kuid kelle puhul on kahjustatud eelkõige nende omandiõigusi”.⁹¹

103. Piiravate meetmete kohaldamise kestust puudutava argumenti kohta meenutagem, et Üldkohtule esitatud tühistamishagi eesmärk on just vaidlusaluse määruse ja täpsemalt sellega apellandi suhtes rakendatavate piiravate meetmete seaduslikkuse vaidlustamine. Kõnealuseid meetmeid on küll faktiliselt uuendatud. Siiski olen ma seisukohal, et argumentidega, mis esitati kõigepealt tühistamishagis ja seejärel apellatsioonkaebuses, ei saa paluda Euroopa Kohtul isegi mitte täiendavalt teha otsust apellandi suhtes alates 2003. aastast võetud meetmete seaduslikkuse kohta. Et mitte riskida vaidluse eseme märkimisväärse laiendamisega – mis on apellatsioonimenetluses üldjuhul keelatud –, ei saa Euroopa Kohus minu hinnangul pidada vaidlusaluse määrusega 2008. aastal uuendatud piiravaid meetmeid omandiõiguse rikkumiseks seetõttu, et niisugused meetmed määrati alates 2003. aastast, kui apellant oli alles alaealine. Käesolevas apellatsioonimenetluses tuleb argumenti, et vaidlusaluse määrusega säilitatud piiravaid meetmeid kohaldatakse alates 2003. aastast muude õigustloovate aktide alusel ning need kujutavad seega endast apellandi omandiõiguse lubamatut piirangut, pidada tulemusetuks.

104. Mis puudutab argumenti, et rahaliste vahendite külmutamine on absoluutne ja piiramatu, siis tuleb Üldkohtu tuvastatud silmas pidades esiteks meenutada, et vaidlusaluses määruses on ette nähtud võimalus anda luba rahaliste vahendite vabastamiseks või kasutamiseks teatavatel tingimustel, eelkõige nimekirja kuuluvate isikute põhivajaduste rahuldamiseks.⁹²

105. Lõpuks heidab apellant Üldkohtule ette, et viimane ei võtnud arvesse asjaolu, et vastupidi sellele, mida nõuab Euroopa inimõiguste ja põhivabaduste kaitse konventsiooni (edaspidi „EIÕK”) protokoll nr 1 artikkel 1, ei antud apellandile kordagi võimalust oma seisukohti esitada. Väite see osa puudutab seega menetluslikke tagatise, mis peavad omandiõigusega kaasnema.

90 — Vt vaidlustatud kohtuotsuse punkt 157.

91 — Vaidlustatud kohtuotsuse punkt 160 ja seal viidatud kohtupraktika.

92 — Vaidlustatud kohtuotsuse punkt 165 ning vaidlusaluse määruse artikkel 13.

106. Selles suhtes on õige väita, et Euroopa Kohus on omaks võtnud Euroopa Inimõiguste Kohtu kehtestatud nõuded, mille kohaselt „[v]aatomata asjaolule, et protokoll nr 1 artikkel 1 vaikib menetlusnõuete osas, peavad [...] kohaldatavad menetlused andma asjassepuutuvale isikule ka adekvaatse võimaluse esitada pädevatele asutustele oma seisukohad, selleks et kõnealuse sättega tagatud õigusi riivavad meetmed tõhusalt vaidlustada. Selle tingimuse täitmise tagamiseks tuleb kohaldatavaid menetlusi vaadelda abstraktselt”.⁹³

107. Üldkohus võttis vaidlustatud kohtuotsuses menetlusnõudeid arvesse ning leidis, et apellandil oli alates 2003. aastast korduvalt võimalus oma seisukohti esitada.⁹⁴ Niisuguse järelduse tegemiseks viitab Üldkohus eelkõige analüüsile, mille ta viis läbi seoses väidetega, et on rikutud õigust õiglasele kohtulikule arutamisele ja õigust tõhusale kohtulikule kaitsel.

108. Kuigi ma kooskõlas eespool öelduga⁹⁵ ei ole veendunud, et selles kontekstis tuleb arvesse võtta võimalusi, mida potentsiaalselt võidi apellandile pakkuda oma seisukohtade esitamiseks nende õigusaktide arengu käigus, mis mõjutasid tema olukorda alates 2003. aastast, pean ma seevastu palju veenvamaks argumenti, et nõukogu avaldas 11. märtsil 2008⁹⁶ Euroopa Liidu Teatajas teatise, mille eesmärk on eelkõige juhtida loetletud isikute tähelepanu võimalusele esitada nõukogule selle otsuse uuesti läbivaatamise taotlus, millega nad kanti nimekirja, ning võimalusele vaidlustada selle seaduslikkus Üldkohtus. Kuigi teatis avaldati veidi pärast vaidlusalust määrust, on see vaieldamatult omandiõiguse ja selle teostamise kaitsmise oluline menetluslik viis. Apellant pidas pärast teatise avaldamist pealegi nõukoguga kirjavahetust. Selle teatise olemasolu tekitab ka suure erinevuse võrreldes Y. A. Kadi olukorraga, millele apellant viitab. Kohtuasjas Kadi oli vaidlusalune määrus nimelt „vastu võetud andmata [apellandile] mingisugustki tagatist, mis oleks tal võimaldanud esitada oma seisukoha pädevatele asutustele”.⁹⁷ Sama ei saa öelda käesoleva kohtuasja kohta.

109. Seega teen ma Euroopa Kohtule ettepaneku lükata neljas väide tagasi.

IV. Hagi Üldkohtus

110. Euroopa Liidu Kohtu põhikirja artikli 61 esimese lõigu teise lause kohaselt võib Euroopa Kohus Üldkohtu otsuse tühistamise korral ise teha asja suhtes kohtuotsuse, kui menetlusstaadium seda lubab.

111. Minu hinnangul on käesoleval juhul vähemalt esimese väite osas tegemist sellise olukorraga.

112. Nagu ma käesoleva ettepaneku punktis 46 välja pakun, tuleb vaidlustatud kohtuotsus tühistada osas, milles lükati tagasi apellandi poolt esimeses astmes esitatud esimene väide, et vaidlusalusel määrusel puudub õiguslik alus.

113. Nagu ma juba märkisin, rikkus Üldkohus minu hinnangul õigusnorme, kui ta tõlgendas EÜ artikleid 60 ja 301 ülemäära laialt. Neil asjaoludel ja eespool esitatud põhjustel olen ma seisukohal, et hagi esimese väitega tuleb nõustuda ning seega tuleb vaidlusalune määrus õigusliku aluse puudumise tõttu apellanti puudutavas osas tühistada.

93 — Euroopa Inimõiguste Kohtu 20. juuli 2004. aasta otsus kohtuasjas *Bäck vs. Soome* (*Recueil des arrêts et décisions*, 2004-VII, punkt 56 ja seal viidatud kohtupraktika); eespool viidatud kohtuotsus Kadi (punkt 368).

94 — Vaidlustatud kohtuotsuse punkt 170.

95 — Vt käesoleva ettepaneku punkt 103.

96 — Eespool viidatud käesoleva ettepaneku punkt 14.

97 — Eespool viidatud kohtuotsus Kadi (punkt 369).

V. Kohtukulud

114. Euroopa Kohtu kodukorra artiklis 122 on sätestatud, et kui apellatsioonkaebus on põhjendatud ja Euroopa Kohus teeb ise kohtuasjas lõpliku otsuse, otsustab ta kohtukulude jaotuse.

115. Vastavalt kodukorra artikli 69 lõikele 2, mida kodukorra artikli 118 alusel kohaldatakse apellatsioonkaebuste suhtes, on kohtuvaidluse kaotanud pool kohustatud hüvitama kohtukulud, kui vastaspool on seda nõudnud. Kuna apellant on kohtukulude hüvitamist nõudnud, tuleb Üldkohtu menetluse ja apellatsioonimenetlusega kaasnevad kulud välja mõista nõukogult.

VI. Ettepanek

116. Kõigist eespool toodud kaalutlustest lähtudes teen Euroopa Kohtule ettepaneku langetada järgmine otsus:

1. Tühistada Üldkohtu 19. mai 2010. aasta otsus kohtuasjas T-181/08: Tay Za vs. nõukogu.
2. Tühistada nõukogu 25. veebruari 2008. aasta määrus (EÜ) nr 194/2008, millega uuendatakse piiravaid meetmeid [Birma]/Myanmari suhtes ja muudetakse need rangemaks ning tunnistatakse kehtetuks määrus (EÜ) nr 817/2006, apellanti puudutavas osas.
3. Mõista Euroopa Liidu Nõukogult välja mõlema kohtuastme kulud.
4. Jätta Suurbritannia ja Põhja-Iiri Ühendkuningriigi ning Euroopa Komisjoni kohtukulud nende endi kanda.